

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 64

Sreda, 14. avgusta 1935

Leto X

Tudi zakon proti korupciji
zopet na dnevnem redu

Pred novimi zakoni

Vlada je obljubila zakone o državljskih svoboščinah in gospodarsko-politične zakone. Državljska svoboda je fundament vsemu javnemu življenju, zato so ti zakoni nujni. To so zakon o svobodi besede, zborovanjih, društvih, tisku in volilni zakon. Vlada to priznava, vendar pa pravi, da so v momentu gospodarske in socialne krize nujno potrebni gospodarski zakoni, ki se v zmislu sklepa narodne skupščine lahko avtoritativno uveljavijo po zaslišanju skupščinskega odbora.

V soboto je imela vlada sejo. Na tej seji so razpravljali o načrtu za banovinske samouprave, o predlogu za pobijanje korupcije, o zakonu o sodnikih, o dopolnitvi meničnega in čekovnega zakona, obrtnega zakona, o trgovinskem zakonu, o kmetijskih dolgovih ter o kreditu 45 milijonov dinarjev za javna dela. Že ta teden bomo videli, kako bodo razdelili kredit za javna dela po banovinah.

Tu imamo celo vrsto važnih zakonov, oziroma dopolnitev obstoječih zakonodaje, ki morajo prinesiti novega duha samouprave, poštenosti in svobode, čeprav so omenjeni zakoni bolj javnopravnega in gospodarskega značaja.

Za širšo javnost je jako pomemben zakon proti korupciji. Vsaka vlada doslej je obljubovala ta zakon, sedaj ga končno vendarle dobimo.

Zakon proti korupciji naj bi bil poseben temeljit. Ta zakon naj bi omogočal ugotovitev, kako so posamezniki prišli do ogromnega zasebnega imetja, dalje strogo postopek proti goljufom, ki spravljajo svoje imetje v ino zemstvo, doma pa delajo neizterljive dolgove. Tem bi se moralo prepovedati vsakršno kupčijsko poslovanje. V korupcijski zakon spada tudi verižništvo, odiranje delavstva po kapitalizmu in tudi razne neopravičene subvencije, ki se izplačujejo iz davščin delovnega ljudstva. Korupcija je na primer, če dobi veleposestnik en milijon dinarjev podpore za poplavlence, ki ga vplačajo državni uradniki z desetodstotno davščino. Korupcija je pod napačno označbo namesto po 100 tudi, če trgovec proda kupcu blago Din meter kar po 250 Din. Vse take stvari se dogajajo, ker nimamo pravih sankcij proti taki korupciji, verižništvu in izkoriščanju naroda.

Seveda ni pričakovati, da bi bili novi zakoni res tako popolni, ker je to nemogoče, vrhutega se bodo pa ti zakoni koncipirali brez zastopstva delovnega naroda, brez parlamenta, ki bi bil izvoljen po svobodni volji naroda. Vlada hoče s tem odpraviti najhujše zlo in če vsaj to stori, bomo lahko beležili napredek v razvoju in konsolidaciji meščanske družbe, ki naj bo temelj, s katerega bo tudi delavstvo, ko dobi političen vpliv, lahko zahtevalo vse ono, česar potrebuje in česar zakonodaja še ne vsebuje.

Produkcija bakra v Jugoslaviji

Največ bakra producirajo na svetu v Nemčiji, v Španiji in na tretjem mestu v Evropi je Jugoslavija. Bakreni rudniki pri nas so v rokah tujih kapitalistov ter donajajo podjetnikom ogromen dobiček. Lani so producirali v Jugoslaviji 45.000 ton bakra, v Nemčiji 50.000, v Španiji pa 48.000 ton. Še leta 1924 je Jugoslavija producirala komaj 7000 ton bakra, kar priča, da se je ta industrija pri nas bujno razvila.

J. Arh:

Razvoj rudarske industrije v Sloveniji od prevrata dalje

Z ozirom na težke prilike, katere danes ogrožajo ne samo obstoj naše rudarske industrije, temveč še v veliko večji meri eksistenco deset in deset tisočev rudarskega življa, smatramo za potrebno, da statistično pregledamo njen razvoj in na ta način skušamo ugotoviti vzroke, ki so privedle do sedanjega neznoznega položaja.

Najprej je treba ugotoviti, da imamo v Sloveniji 21 rudnikov v obratu in sicer 19 premoškovnih in 2 svinčena. Izmed premoškovnikov sta 2, t. j. Zabukovca in Velenje državna, a ostali so privatni, med katerimi je Trboveljska premoškovna družba s svojimi rudniki na prvem mestu. Saj dosega njena produkcija povprečno 83% vse produkcije. Svinčena rudnika Mežica in Črna sta pa last angleške družbe.

Leta 1913. je bilo zaposleno v premoškovnikih Slovenije 7203, na rudi pa 623 rudarjev, skupaj 7823. Vrednost celokupne produkcije je znašala 18.800.000 zlatih kron. Delež premoškovne produkcije je znašal, računano v okviru sedanjega državnega teritorija, 51,2%.

Sedaj pa pogledimo najprej, kakšna je bila produkcija premoga in kako se je gibal število zaposlenega delavstva od prevrata dalje, t. j. do 31. decembra 1934. Treba pa je omeniti, da je bila v letu 1925/26 izvedena v vseh naših večjih rudnikih že dolgo pripravljena in dobro zasnovana racionalizacija dela, ki je imela za posledico redukcijo 3000 rudarjev v letu 1926., ne da je vsled tega produkcija padla, ampak se je še dvignila.

Produkcija, delavstvo in storitev:

Leto	V tonaž produkcija	% v državi	Storitev delavca			
			Štev. delavstva	na leto	na dan	Štev. žitov
1913.	1.587.137	51.20	7203	220	710	310
1919.	1.169.636		10499	110	366	300
1920.	1.216.376		11566	104	346	300
1921.	1.284.018		11872	108	366	300
1922.	1.554.332		11216	139	463	300
1923.	1.696.956		11452	148	493	300
1924.	1.897.637		12568	151	500	300
1925.	1.822.007	44.00	11896	150	500	300
1926.	1.678.031	49.50	10169	160	533	300
1927.	1.965.600	40.20	8747	225	750	300
1928.	1.866.728	36.90	8600	217	723	300
1929.	2.293.400	40.60	10709	214	713	300
1930.	1.754.070	33.20	9089	193	726	266
1931.	1.562.076	31.10	7751	202	808	250
1932.	1.265.572	30.04	6788	186	861	214
1933.	1.157.014	30.02	5843	204	971	204
1934.	1.240.077	30.01	5674	206	1063	296

Iz zgoraj navedenih števil je razvidno, da se je stalež delavstva do

konca leta 1934. zmanjšal napram letu 1913. za 1529 oseb ali za 20%; produkcija posameznega delavca pa se je dvignila za 353 kg na delavca in šit ali za 32%. Ta zvišana storitev delavca, povzročena vsled racionalizacije dela in skrajno priganjaškega akordnega sistema, zmanjšana poraba premoga, vsled elektrifikacije in splošne gospodarske krize, je povzročila tudi krizo v oddaji premoga.

K temu je treba še dodati, da se v naši državi od leta 1925. dalje vodi gospodarska politika, ki naše slovenske rudnike čimdalje bolj zapostavlja. To je najbolj razvidno iz števil, ki povedo, da je celokupna premoškovna produkcija v naši državi padla od leta 1929. do konca leta 1934. na 75%, a produkcija premoga v Dravski banovini pa na 51%. Delež na celokupni produkciji leta 1913. napram letu 1934. je padel od 51,2% na 30,01%. Glavna krivica, ki se pri tem godi našim rudnikom, je njihovo zapostavljanje pri dobavih premoga državnim železnicam. Tako so leta 1929. rudniki v Dravski banovini participirali na dobavih državnim železnicam še s 43%, ostali privatni rudniki v državi z 29%, državni rudniki pa z 28%. To se je pa do konca leta 1934. z intervencijo g. ministra Ullmanskega spremenilo tako, da so dajali naši rudniki državnim železnicam še samo 24%, ostali privatni 31% in drž. rudniki pa 45%. To zapostavljanje naših rudnikov se pa namerava s najnovejšim sklepom ministrskega sveta, počenši od 1. novembra t. l. še poslabšati za 3%. To znači, da bi v teku 4 let izgubili 22% od prvotne kvote.

Če mislijo gospodje, ki danes odločajo v gospodarski politiki v državi, da je taka politika zdrava, potem jim mi povemo, da to ni res, temveč trdimo, da je to strašna socialna krivica nad desetstični rudarjev in njihovih družin. Pa ne samo to, s tako politiko se upropašča velik del gospodarstva naše Dravske banovine, kar gotovo ni v interesu države. Govoriti o preselitvi rudarjev je nesmisel, ker imamo tako veliko število že brezposelnih rudarjev, ki bi radi delali samo, če bi se jim nudila vsaj skromna možnost eksistence. Ker pa naši rudarji niso živina, temveč ljudje in hočejo kot ljudje tudi živeti, zato jim dajte delo in zaslužek tam, kjer se jim to še vsaj v skromnem obsegu lahko nudi.

Problem je mogoče rešiti samo na račun bogatih

Kmetiški dolgovi povzročajo skrb

O problemu kmetiške zadolžitve ugibajo v naši državi že nekaj let. Obstoječi zakon je bil že nekajkrat izpremenjen, tako tudi pred zadnjimi volitvami, ko je mislila Jevtičeva vlada, da bo s tem pridobila kmete.

Za sedanje vlade so pričele banke in drugi denarni zavodi novo akcijo za izpremembo kmetiške zaščite v svojem interesu, ker zaščitenih dolgov ni mogoče poljubno izterjevati.

Dva načrta v glavnem imajo. Po prvem načrtu naj bi se izdale obveznice za kmetiške dolgove, ki naj bi se vnovčile v 25 letih. Drugi načrt pa veli, da naj se kmetom pusti dosežanja zaščite, presoja pa naj se v vsakem primeru objektivno položaj dotičnega kmeta, če se mu more dovoliti odlog plačila dolga ali ne. Po tem načrtu bi najpotrebnejši ne dobili za-

ščite, ker bi se presoja vršila s stališča, ali kmet aktivno gospodari ali ne, ki pa v tem primeru ne rabi absolutno kako zaščito.

Načrta torej ne bosta rešila problema. Če bi hoteli obubožanemu kmetu pomagati, je to mogoče le, če se mu dolg odpiše. Taka akcija bi se pa mogla izvesti le na račun kapitala, ne pa na račun malih hranilcev. Rešitev tega vprašanja v tem zmislu bi morali merodajni faktorji iskati in pa tudi obubožani kmeti, ki smejo zanesljivo računati, da jih bo vse delavstvo pri taki akciji podpiralo. Skoraj z gotovostjo bi lahko trdili, da do resnega reševanja vprašanja kmetiških dolgov ne pride, dokler se ustanovi Socialistična zveza delovnega ljudstva in poseže kot močan politični faktor v javno življenje.

Proti vojni med Italijo in Abesinijo

Resolucija mednarodne strok. zveze in socialistične delavske internacionale

Ob največjem vznemirjenju mednarodna strokovna zveza in socialistična delavska internacionala ugotavlja, da se v strahoviti meri množe znaki, ki napovedujejo neposredni izbruh vojne v Abesiniji, ter da poizkusi, da se spor med Italijo in Abesinijo mirno reši, niso uspeli. Obe internacionali zaradi tega z največjim vznemirjenjem dvigata svoj glas ter svarita, kažoč na nepregledne posledice in konsekvence, ki jih bo ta vojna izzvala.

Mir po svetu in mir v Evropi sta nedeljiva! Bilo bi neodpušljivo, če bi svet Društva narodov, ki je šele nedavno odločno obsodilo enostransko kršenje pogodb, sedaj moralo mirno gledati, kako fašistična Italija odkrito krši pogodbe in svoja lastna pravila.

Bilo bi neodpušljivo, če bi Društvo narodov v istem trenutku ne uporabilo svojih pravic v zmislu pravil proti Italiji, ki ruši mir, čeprav bi se preiskava metod sankcij proti enostranskemu kršenju pogodb šele sedaj prepustilo neki posebni komisiji.

Če Društvo narodov v tem primeru zataji, kjer sta pravica in krivica tako jasni, in če se ne uporabijo metode za ohranitev miru ter sankcije proti kršiteljem miru, bo to utegnili biti za Društvo narodov poslednji udarec za že itak težko oškodovani njega ugled. S tem bi bil zrušen tudi glavni nosilec kolektivnega mirovnega sistema.

Najkrepkejša garancija za mir je spoznanje napadalca, da se proti njemu uporabijo vse kazenske mere, ki jih določajo pravila Društva narodov.

Obe internacionali smatrate in najhujše obtožujeta kot sokrivce tudi vse one, ki niso vsega storili in okrenili, da se vojna prepreči. Smatrate kot nedvomno podpiranje napadalca, če bi države, ki so članice Društva narodov, omogočile fašistični Italiji, da se oborožava z vsem, kar je potrebno za vojevanje, in so za ogroženo Abesinijo zabranili dobavo orožja in vojnega materiala, s čimer naj bi se ji onemogočila obramba dežele.

Obe internacionali pozivata ves svet, da odločno protestira proti italijanskemu fašizmu, ki se pripravljajo, da poruši mir. Apelirata na organizacije delavskega gibanja, na pristaše demokracije in svobode, da z vsem svojim vplivom pri vladah svojih dežel strore vse kar jim je mogoče, da se mirnim potom reši spor med Italijo in Abesinijo.

Razlika v dodelitvi premoga železniški upravi po banovinah

Po novem načrtu bo jemala železniška uprava mesečno manj premoga kakor doslej iz dravske banovine 4600 ton ali 12,5%, savske 1200 ton ali 11,5%, vrbske 300 ton, dunavske 300 ton.

Več premoga bo jemala iz primorske banovine 200 ton, drinske 1900 ton, moravske 2370 ton, zetske 500 ton.

Z istim načrtom so znižane cene kamenitemu premogu za 3,6%, za črni premog 5,76% in za lignit 7,02%. Cene stopijo v veljavo za nazaj že s 1. aprilom t. l.

Franc Pliberšek:

Resnična slika rudarske krize

Da je slovenski rudar res prava delovna živina, to vedo premogovni baroni Nemčije, Francije, Amerike in tudi drugih držav. Tudi sedanji lastniki TPD bi morali hote ali nehoti to dejstvo priznati, saj so ravno slovenski rudarji koplili TPD ogromne milijone.

Prišla je pa svetovna kriza, ki je zajela najbolj premogovno panogo. Že od leta 1926, se bori rudarsko delavstvo v Sloveniji za obstoj, za zadnji košček kruha. To borbo naših rudarjev se je v prejšnjih časih vedno oteževalo s tem, da se je rudarje, kadar so zahtevali in brili svoj zaslužek in že pridobljene pravice, ožigosalo kot protidržavne elemente. Drugič je bila, in je tudi danes še, premogovna politika pri nas takšna, da se je dovoljevalo uvažati ogromne količine premoga, s čemer je oškodovana domača premogovna industrija. Tretjič so državne železnice iz nerazumljivih razlogov nabavljale iz drugih delov države slabši premog, kakor je pa premog v slovenskih rudnikih, v vedno večjih količinah. Četrto je TPD vsled neprestane racionalizacije in tehnične izpopolnitve zaposljevala vedno manj rudarskih delavcev, še zaposlene pa priganjala k nečloveškim naporom, bodisi z grožnjami, redukcijo ali okrnjenjem zaslužka.

Ne moremo naštevati vsega tega, kar je tiščalo rudarsko delavstvo k tlom, zato osvetlimo sedanje stanje rudarskega delavstva in s tem v zvezi izglede za bodočnost.

Od leta 1926, dalje so se vrstile konference in komisije, ki so ugotavljale, da je stanje rudarskega delavstva nevzdržljivo. Lansko leto sta dve gladovni stavki opozorili oblastva in javnost, da je rudarsko delavstvo v skrajni bedi. Zgodilo se je pa nekaj, kar meče najslabšo luč na TPD. Rudarji so gladovali, TPD je dobila več naročil, a kljub temu je znižala delavske plače. Občutno je tudi znižala akordne postavke in deputatni premog. Tako je izkazala za leto 1934. lepe dobičke ne glede na to, da je investirala težke milijone, ki bodo na drugi strani zopet donasili dobičke in prihranek na delavskih plačah.

Prišlo je leto 1935. — Rudarsko zastopstvo je že v mesecu februarju podvezelo korake, da se v spomladanskih mesecih ne bo tiralo rudarjev v brezdelje. Pogajanja za nabavo premoga državnim železnicam se letos v mesecu marcu niso vršila, ker smo stali pred volitvami in ker so se vlade vrstile druga za drugo. Mnogo se je obljubljalo, a obljube so ostale samo obljube. Vršile so se pa tudi intervencije v Beogradu in je izgledalo, da bo vsaj letos prihranjeno rudarjem razočaranje. A temu ni bilo tako. Iz časopisnih vesti in tudi iz merodajnih krogov smo prejeli poročilo, da se za letošnje leto znižajo za slovenske rudnike tako kontingenti, kakor tudi cene premoga. Obveščeni smo tudi bili, da so rudniki v drugih delih države prejeli več naročil.

Z zapostavljanjem največje gospodarske panoge v Sloveniji, je zraven hrvatskega vprašanja v državi nastalo tudi slovensko vprašanje.

V Sloveniji, ki ima poleg krasnih letovišč, ki jih gospodje tako radi obiskujejo, tudi stotisoče delavstva s svojo visoko kulturo in izobrazbo, kakor tudi z izpopolnjenimi socialnimi ustanovami in strokovnimi organizacijami, že sme rudar zahtevati, da lahko spi pod streho v postelji, ne pa v zapuščenem rovu, kakor je rekel neki zastopnik rudarskih podjetnikov na neki konferenci, da njegovi rudarji stanujejo v zapuščenem rovu.

Če se že hoče kdo bahati v inozemstvu, da smo Jugoslovani najbolj kulturni narod na Balkanu, potem ne smemo rušiti kulture delavstva, ki je že doseglo stopnjo srednjeevropske kulture.

Težišče zaposlenja slovenske rudarske panoge leži sedaj v Beogradu

Kontingent premoga se naj pravično razdeli na vse rudnike v državi enako. Ako se to ne izvede, bo TPD ponovno imela izgovor, da poslabša življenjski standard delavstva. Krivdo bo seveda valila na prometno ministrstvo, vsled zapostavljanja pri državnih naročilih. To se pa ne sme zgoditi.

Z vsakim poslabšanjem, z zniževanjem delavnikov ali redukcijo plač so rudarske eksistence ogrožene v temelju. Tu je začetek konca, začetek vsiljene borbe za golo življenje rudarjev, ki se ji bodo priključili vsi delavci in ves gospodarski življenjski v Sloveniji.

Mi vemo, da ima rudarsko delavstvo mnogo terjati od TPD, vemo tudi, da bo morala TPD začeti spoštovati kolektivno pogodbo, izplačevati temeljne zaslužke in popraviti sto drugih kršitev, ki jih sedaj pod krinko krize in nepovoljnih nabav izvaja. TPD ne sme imeti možnosti, da bi se izgovarjala, češ, politika nabav premoga je kriva brezposelnosti in delne zaposlitve rudarjev. Šele tedaj bo boj za delavske pravice pri TPD uspešen.

Če se že kapitalistična TPD ne plaši pred dejstvom, da bi lahko nekdanji cvetoči rudarski revirji postali — če vasi, si rudarsko delavstvo tega gotovo ne bo brez skrajnega boja pustilo dopasti. Na neki konferenci smo slišali, da je ime TPD v Beogradu zelo nesimpatično, a posledice tega naj ne nosi slovenski rudar, pač pa se mora ravno rudarjem kot državljanom omogočiti eksistenco.

Zato podčrtamo, da je sedanja razdelitev dobav premoga državnim železnicam krivda, da se s tem zapostavlja slovensko gospodarstvo in slovenskega rudarja, da se rušijo s tem temelji dolgoletne kulture in socialnih pridobitev, da je to začetek konca eksistence tisočev rudarjev, desetstisočev članov rudarskih družin, propast rudarskega zavarovanja oz. Bratovskih skladnic in propast neštivilnih večjih ali manjših gospodarskih eksistenc. Slovenija bi potem izgledala kakor oskubljena kokoš. Zato ponovno poudarimo, da se to ne sme zgoditi!

Kaj bo z Abesinijo?

Grški poslanik Politis je prevzel peto mesto sodnika v sporu med Italijo in Abesinijo v zmislu arbitražne pogodbe iz leta 1906. Sodišče je potemtakem sestavljeno.

Glede Abesinije pa sklicujejo tri velesile (Francija, Anglija in Italija) konferenco, na kateri bodo razprav-

ljali, kako naj se reši italijansko-abesinsko vprašanje brez vojne. Svojo konferenco opravičujejo tudi s pogodbo iz leta 1904 in 1906, po kateri so se te tri države že takrat dogovorile, kako bodo Abesinijo razdelile, če postane vprašanje aktualno.

B. Traven, Bombaž

I. Knjiga

Prevaja Talpa

4

Nato se nam je pridružil Mehikanec Gonzalo, ki je bil indijanskega rodu. Tako razcapan kakor Antonio ni bil in imel je zavojček, zavrt v staro prostiračo iz bičja, in lepo, po mehikanskem načinu iz veselih barv spleteno odejo, ki jo je nosil preko ramen.

Kitajec Sam Woe je bil med vsemi najelegantnejši. Bil je edini, ki je nosil celo in sveže oprano srajco, cele hlače, dobre čevlje, židane nogavice in okrogel mestni slamnik. Imel je dvojne zavoje, ki je bilo vanje precej zavitega. Najbrže zavoja nista bila kar nič lahka.

Imel je zmeraj najbolj praktične misli in nasvete, zmeraj se je smehljaj, ni pa znal izgovoriti »t« in je bil menda zmeraj dobre volje. Polagoma smo postali prav nesrečni, da ga nismo mogli z ničemer razjeziti, pa najsi smo napravili, karkoli smo hoteli. Delal je na petrolejskem polju kot kuhar in je precej dobro zaslužil. Denar je previdno naložil v neki kitajski banki v Guanajuati; to nam je takoj povedal, samo da bi si mi ne mislili, da ga nosi s sabo, in bi ga zato žrtvovali.

Obiranje bombaža ni bila prav za prav njegova strast — moja še mnogo manj —, toda ker

si je nameraval medpotoma še kaj prislužiti, je menil pač, da bo ostal tam kakih šest do sedem tednov. Upal je, da bo potem jeseni odprl malo restavracijo — »comida corrida 50«. Bil je edini izmed nas, ki je imel dobro premišljene načrte za bodočnost.

Komaj smo prispeli v grmičevje, si je že uredil tanko vejico, obesil na vsak njen konec po en zavoj in si jo vrgel prek ramen. Medtem ko je korakal doslej z nami v enakem koraku, je začel sedaj drobneti s kratkimi, hitrimi korački. S temi drobnimi korački je vzdržal vso pot, ne da bi šel kdaj počasneje ali hitreje in ne da bi se kdaj utrudil. Kadar smo sedli ali legli k počitku, je tudi on storil isto, bil pa je zmeraj začuden, da moramo »zopet« počivati. Nato smo ga ozmerjali, češ, da smo mi pravi kristjani, medtem ko je njega kot prekletega Kitajca skotila rumena, spakasta zmajevska pošast; samo v tem da je treba iskati vzrok nadčloveške vztrajnosti njegove smrdeče in nam tako zoprne rase. On nam je pa veselo se smehljajoč pojasnil, da ne more prav nič za to, sploh pa da nas je ustvaril isti bog, ki pa je rumen in ne bel. Ker nismo bili misijonarji in si nismo tudi marali prislužiti na polju izpreobračanja lavorik, smo ga pustili v njegovi temni ne- veri.

Mnogo bolj kakor elegantni Kitajec pa je spadal v našo družbo dolginski zamorec Charley; bil je odev v same cunje in je nosil v masten in

Delavski nemiri v Franciji

posledica kapitalistične sanacijske politike državnih financ

Razburjenje med delavstvom v Franciji je z ozirom na finančne mere države, ki poslabšujejo položaj delavcev in nameščencev, opravičeno. Organizirano delavstvo je priredilo protestne manifestacije. V francoskih pomorskih mestih Brestu, Toulonu, Le Havreu in Cherbourgu so pa nastale poulične demonstracije in spopadi s policijo in vojaštvom, ker so bili med demonstranti ljudje, ki so med tem ropali po mestu in povzročali krvave poboje. V napetih političnih razmerah je spopad že itak jako lahko mogel, ker vlada nervozna atmosfera zaradi Lavalovih finančnih naredb. Delavstvo je protestiralo proti zniževanju plač, tako mornarji, železničarji in drugi. Z malo izjemami je meščansko časopisje zagnalo vik in krik, da so to gibanje komandirali komunisti iz Moskve, čemur sta socialistični in komunistični tisk odločno ugovarjala, ter očitala režimu, da je sam zakrivil dogodka z nepažnjo in z zniževanjem plač delavstvu, ko lahko drugod najde potrebno kritje za svoje gospodarstvo. Levičarski tisk zahteva obenem sklicanje parlamenta, da se stvar razjasni pred javnostjo in vloži protest na pristojnem mestu.

Protest organiziranega delavstva je bil popolnoma opravičen. Stavka je pa bila izklicana po telefonu od neznanih oseb ob pogrebu brestovške

žrtve. Organizacije so odredile namreč za to priliko le petminutni molk v počastitev smrtne žrtve, kar so pa provokaterji izrabili in alarmirali stavko najprej v Toulonu. Od aretirancev v Brestu in Toulonu, ki so streljali in ropali po mestu, ni bilo niti enega organiziranega delavca. To je ugotovila uradna preiskava. Uradna preiskava je tudi ugotovila, da so policijski agenti ljudi izzivali z napačnimi poročili ter da so povzročali nasilstva podcestni elementi iz navedenih in drugih mest.

Zastopniki organizacij so najenergičnejše protestirali pri krajevnih oblastih in tudi pri notranjemu ministru Paganonu. Očitati so mu porabo vojaške sile in protestirali proti policijskim agentom provokaterjem, ki so skušali s lažnjivimi vestmi zbujati delavstvo k nasilstvom. Voditelji so se obenem obrnili na članstvo z apelom, da ostane mirno.

Ves napredni tisk zahteva strogo kaznovanje krivcev, ki so povzročili krvave poboje in druga neprimerna dejanja.

Disciplinirano francosko delavstvo je pa s svojim nastopom povečalo svoj ugled, zakaj tudi najreakcionarnejša Francija mora po uradnih ugotovitvah priznati, da krivda ropanja in streljanja ni na njega strani, ampak na strani temnih elementov in neopreznosti režima.

Obnovitev starih strank

V Bolgariji ne marajo diktature

V Bolgariji so poizkušali izvajati diktaturo. Odprava strank pa je povzročila strahovito napetost in zmedo v javnem življenju. — Prepovedane stranke so živele dalje ilegalno, kar je režim jako zaskrbelo. Najstrožje odredbe in tudi zadnje drakonične kazni proti političnemu strankarskemu udejstvovanju niso nič zalegle. Težkoče so naraščale in kralj je uvidel, da bi si z diktaturo naložil preveliko odgovornost, čeprav so bili vojaški krogi vneti za ohranitev diktature.

Dne 6. avgusta se je vršil kronski svet v Eskimovgradu, kjer se je odločilo, da se obnovi demokracija in parlamentarizem. Stranke bodo zopet oživele in spomladi utegnejo imeti že nove volitve. Nova bolgarska demokracija in parlamentarizem sicer ne bosta popolna, toda bolgarski narod bo že vedel, da razširi svoje pravice.

V Bolgariji je prišlo spoznanje kmalu in je dobro za državo.

Ali si že poravnal narocnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Zakon o socialnem zavarovanju v Ameriki sprejet tudi v senatu

Zakon o socialnem zavarovanju je v Zedinjenih državah ameriških te dni sprejel tudi senat. Zakon je obvezen za delavce in delodajalce. Za starost so po tem zakonu zavarovani tudi oni, ki ne spadajo pod zakon o socialnem zavarovanju.

Socialno zavarovanje obsega tudi zavarovanje za nezaposlenost. Z zakonom je obenem naročeno federalnim vladam, da podpirajo siromašne matere in deco ter razširijo higijensko službo.

Od Francije in Anglije dobi Italija za odškodnino — portugalsko kolonijo. Iz zakulisne kupčije z Italijo prihaja na dan, da misli Francija in Anglija dati Italiji za odškodnino, če odneha od vojne z Abesinijo, — portugalsko kolonijo Mozambique, Nemčija pa bi dobila Angolo. Portugalska se upira taki kupčiji in zagotavlja, da tudi proti denarju ne more odstopiti kolonij. Rodovita kolonija v sosesčini italijanske, bi Italiji prijala.

raztrgan papir zavrt zavoj, ki se mu je med potjo nešteto krat odprl. Charley je trdil, da je iz Floride. Ker pa angleščine ni znal gladko govoriti niti je ni dobro razumel in ker ni govoril tudi ne v ameriškem zamorskem narečju, me njegova trditve ni prepričala. Morda je bil iz Hondure ali St. Dominga.¹⁰⁾ Pa tudi španščino je le slabo govoril. Nikoli nisem mogel izvedeti, kam prav za prav spada. Po mojem mnenju je prišel iz Brazilije ali pa se je vtihotapil k nam iz Amerike. Nameraval je prav gotovo v državo¹¹⁾ in njemu kot zamorcu, ki zna nekoliko angleški, je bilo mnogo lažje vtihotapiti se v državo kakor pa belcu, ki zna dobro angleški. Bil je edini, ki je odkrito priznal, da smatra obiranje bombaža za najlepše in najdobičkanosnejše delo.

Potem je bil z nami še mali zamorec Abraham iz New-Orleansa. Oblečen je bil v črno srajco. Ker pa mu je bila polt prav tako črna kakor srajca, se ni dalo tako lahko razpoznati, kje so se zadnji ostanki srajce končavali in kje je bila koža, ki bi morala biti zakrita. Bil je edini izmed nas, ki je nosil čepico. In sicer čepico, kakršno nosijo kurjači in mazači strojev na ameriških ladjah. Potem je nosil platnene hlače z belimi in rdečimi progami, lakaste nizke čevlje in bele volnene nogavice.

¹⁰⁾ Državi v Ameriki.

¹¹⁾ države = kratica za USA.

Grafično delavstvo javnosti!

Dogovor za likvidacijo spora

Med podpisanimi grafičnimi podjetji v Sloveniji in Savezom grafičnih radnikov-ca Jugoslavije, podružnica v Ljubljani, se je sklenil tale dogovor:

1. Vse grafično delavstvo se vrne na delo takoj in se vzpostavi stanje pred 30. junijem 1935.

2. Dosedanja slovenska tarifa se podaljša do 30. junija 1936. Ako pri pogajanjih, ki se morajo pričeti 1. januarja 1936, in ki se jih udeležita oba kontrahenta iz dravske banovine kot dve posebni stranki, do dne 1. maja 1936 ne bi prišlo do enotne tarife, se morajo takoj pričeti pogajanja za lokalno (slovensko) tarifo, ki morajo biti končana do 30. junija 1936. Ta tarifa naj velja za isto dobo

kakor zagrebska. Za primer, da tudi lokalna tarifa do 30. junija 1936 ne bi bila sklenjena, se stara tarifa podaljša še za eno nadaljnjo leto z določkom, da pristopijo podpisniki kot dve polnopravni stranki v začetku meseca januarja 1937 vnovič k razgovorom za enotno tarifo. Ti razgovori pa se morajo zaključiti do dne 1. maja 1937. Nerešene točke reši dokončno arbitražna komisija do 1. junija 1937. Kolikor tudi tedaj enotna tarifa ne bi bila dosegljiva, podpisana podjetja dotedanjo tarifo za eno leto podaljšajo ali pa jo prilagode terminu zagrebske tarife.

3. Razsodiščna komisija sestoji iz enega slovenskega in enega hrvaškega delodajalca (principala), delojemalca in faktorja, ki jih imenujeta

v sporazumu z organizacijami ban dravske in savske banovine. Ta komisija sklepa dokončno z večino glasov, v kateri so zastopane vse tri skupine. Ako ne pride do soglasja, odločita v vseh zadevah, v katerih se komisija ni mogla zediniti v smislu tega določila, skupno oba bana.

4. Za vse podpisnike, odnosno za oba kontrahenta velja generalni pardon tako za kvalificirano kakor pomožno delavstvo in sploh za vse, ki so bili izprti ali so šli v stavko, ki pa v primeru, da jim je bilo službeno razmerje proti lastni volji prekinjeno, ne dobe za čas prekinitve dela nikake odškodnine.

5. SGRJ, podružnica Ljubljana, ni vezan na nobeno točko, ki se nanaša na pogajanja za enotno tarifo,

če bi z njimi eventualno ne soglašala delodajalska organizacija v Zagrebu, ali pa jih ne bi omogočila. Tudi zaradi tega ne izgube veljave ostale točke, ki se nanašajo na ureditev tarifnega razmerja v dravski banovini, to je začasnega nadaljšanja dosedanje tarife do leta 1936. in na nadaljnja podaljšanja te tarife.

6. SGRJ, podružnica Ljubljana, jamči za normalno delo po vseh podjetjih v smislu določil kolektivne pogodbe. V nasprotnem primeru se izvajajo konsekvence, ki jih za take primere določa kolektivna pogodba.

7. Sestaven del te pogodbe je tudi poseben zapisnik o pogodbi, ki je veljaven enako kakor pogodba in obvezen za vse podpisnike.

V Ljubljani, dne 12. avgusta 1935.

Ali ste že kdaj slišali?

Ali ste že kdaj slišali, da je kak podjetnik priznal delavstvu, ki je v stavki, da je stavka upravičena? Če je bilo delavstvo še tako izmozgavano, če je imelo še tako nizke mezde, če je imelo še tako slabe in nevzdržne delovne pogoje, vedno je bila njegova stavka neupravičena. Celo takrat, če je delodajalec prav sam pognal delavstvo na cesto, je trdil, da je delavstvo po nepotrebnem na cesti in da je obramba delavstva popolnoma krivična zadeva. Največkrat — gotovo skoro prav vsakokrat — je delodajalec zakričal, da stavka ali odpor delavstva

nima socialnega značaja, nego, da so jo povzročili politični razlogi.

Tako je tudi s stavko grafičnega delavstva.

Grafično delavstvo je bilo dejansko izprto. V celem je šlo šele po izprti v stavko le v šestih podjetjih. Po izprti v nekaterih podjetjih je torej šlo v stavko in šele tedaj, ko je bilo tudi v teh podjetjih do skrajnosti izživljeno. V vseh teh podjetjih so metali delavce brez odpovedi iz podjetja, so rušili dotedanje delovne pogoje in nabijali svoje delovne rede po delavnicah itd.

In vendar so tudi ta vsiljeni

obrambni boj grafičnega delavstva proglasili za politično akcijo.

Vse meščansko časopisje je to naglašalo. Zlasti pa je to trdilo ljubljansko »Jutro«. Trdilo je zato, da nahujska javnost proti grafičnemu delavstvu in pridobi zase javno mnenje. »Jutro« je eksploatiralo svoj položaj, ki ga ima v javnosti kot dnevnik in je hotelo z zavijanjem in neresnico pridobiti javno mnenje zase.

In čeprav se je že sto in stokrat izkazalo, da poročila o raznih stavekah niso točna, čeprav se je že neshetokrat ugotovilo kasneje, da stavke niso bile politične, velik del javnosti vendarle še vedno naseda ta-

kemu časopisju, ki je o stavekah poročalo vedno le tendenciozno.

Čas bi že bil, da bi delavci in namočenci, vse delovno ljudstvo, spoznali, kako krive so informacije o delavskem gibanju, kako napačne in škodljive so trditve, ki jih prinaša mnogo časopisja, kadar poroča o delavskih bojih. Prav bi bilo, da bi vsi spoznali in ne bi nasedli takemu poročanju.

Javno mnenje naj pride iz oblasti onih, ki ga eksploatirajo, ki ga sučejo po svoje, vedno tako, kakor to narekujejo interesi onih, ki žanjejo, četudi ne sejejo.

Delo v ljubljanskih tiskarnah zopet pričelo

Ljubljana, dne 12. avg. 1935.

V smislu dogovora o likvidaciji spora med Zvezno organizacijo Saveza grafičnih radnikov Jugoslavije in delodajalci, se bo osobje v torek, dne 13. t. m. vrnilo na delo v

vsa ljubljanska grafična podjetja, v kolikor že doslej niso obratovala, razen v »Narodno tiskarno«, »Delniško tiskarno«, tiskarno M. Hrovatin ter »Litografijo in tiskarno Čemažar«.

Istotako se bo pričelo z delom tudi v vseh celjskih tiskarnah.

Kdo govori resnico?!

Ko je bilo grafično delavstvo pognano na cesto, so se vsi podjetniki krepko branili, da niso ničesar zagrešili in da je grafično delavstvo iz nerazumljivih razlogov bojažljivo in je izzvalo spor. Pozneje se je izkazalo marsikaj drugega.

In čim delj je trajala borba grafičnega delavstva, tem več je bilo podjetij, ki so izjavljala, da jim to stanje ni všeč, da ga niso želela in da so zainteresirana na tem, da se kmalu konča.

Dogodilo se je v prvem delu obrambnega boja grafičnega delavstva, da so nekatera podjetja izjavljala, da so zadovoljna, da delavstvo marljivo dela, in da bodo zadovoljna najmanj toliko časa, dokler bo to delavstvo v njihovih podjetjih pridno delalo. Taka podjetja, ki so tako iskreno in lepo izražala svojo plemenito zadovoljstvo, da je mir v obratu, so dva dni nato pognala brez vzroka delavstvo na cesto. Dogodilo se je celo, da je podjetje pripravljalo izprtje že takrat, ko je predsednik podjetja zagotavljal svoje zadovoljstvo, da obratovanje njegovega podjetja ni moteno. — Možatost, lojalnost in resnicoljubje niso menda nič več čednosti, ki bi dičile človeka, kajti gospodje nosijo tudi brez njih pokonci glave.

Pozneje so se začeli razni oficijelni in neoficijelni razgovori. In tedaj so prišli oni, pa so trdili, da bi oni že kako uredili to zadevo, kajti oni so za kompromis, so za sporazum in so za čimprejšnji red in delo. Pa ne morejo, kajti pride ta in ta ter oni in oni, ki je srdit nasprotnik slehernega pomirjenja.

Prideš pa k temu ter k onemu in onemu, ki je menda srdit nasprotnik sporazuma, pa ti pove, da bi on že bil za ureditev te nerodne zadeve in je prvi predlagal primeren predlog ter bi bilo že vsega konec, pa so prišli drugi, ki so bili jako hudi in niso hoteli prav nič slišati o likvidaciji spora.

In tako so se glasile izjave vsevprek. Prvi je vrgel krivdo na drugega, drugi na prvega, oba na tretjega, vsi trije na četrtega itd. Znašli so se nenadoma v pravem labirintu brez izhoda.

Ugotavljati, kdo je govoril resnico in kdo neresnico, je menda odveč. Kadar se podjetniki bore proti delavstvu, se bore združeno vsi in so krivi vsi enako. Taje le zaradi lepšega in zato, ker jim gre tudi to v hasek, da ohrani delavec kljub vsem klobutam o gospodi dobro mnenje.

Kaj dela kapitalist, ne vpraša — delavcu zaslužek oponaša

Tintenkuli: »Poznam celo vrsto stavcev, ki živijo mnogo bolj udobno in potratno, kot marsikak meščanski buržuj, ki je na glasu milijonarja. Dva poznam, ki imata svoje love, poznam jih, ki imajo motorne čolne in motorna vozila za sport in veselje... Voditelji stavcev hodijo rajše na opulentno večerjo k Slamiču, kjer je prijetnejše in boljše kakor v družbi stavkujočih proletarcev« (»Slovenski Narod« in Mariborski Večernik »Jutra« z dne 9. avgusta 1935).

Grafično delavstvo: »Besedo ima naš — kuža.

Veš, da je edino orožje v boju za Tvoje pravice
DELAJSKI LIST
 Koliko novih naročnikov si že pridobil
„DELAJSKI POLITIKI?“

Velike skrbi gospodov okoli „Jutra“

Narodna tiskarna z vsemi gospodi okoli nje in okoli »Jutra« je 30. junija naskočila grafično delavstvo. Streti so hoteli grafično organizacijo, jo zlomiti in razbiti. Mnogokrat so se širokoustili, da je polom organizacije grafičnega delavstva gotova stvar. In če se jim je v kakem trenutku le malo zazdelo, da gredo k cilju, so gospodom zaigrala srca v iskreni blaženosti in silnem veselju. Streti grafično organizacijo, pomesti z njeno organizirano silo in stisniti za vrat grafično delavstvo, to je bil najvišji cilj.

In tedaj se niso prav nič vprašali, kaj bo s tem grafičnim delavstvom, ko bo organizacija ležala zlomljena na tleh. To vprašanje jih ni zanimalo, saj je bilo zanimivejše drugo vprašanje, kako bodo nemo-teno izmogli grafično delavstvo.

A organizacija grafičnega delavstva stoji krepko, se prav nič ne zmeni za krik in vik »Jutrove« gospode in se ne zamaje niti za las. Po petih tednih boja, ko je na stotine delavstva na cesti, se ji ne pozna niti najmanjša težava. In sedaj je gospode zaskrbelo. V velikem strahu so, kaj bo s članstvom grafične organizacije, kaj bo z brezposelnimi, z invalidi, kaj bo z vdovami in sirotami. V velikih skrbih so, če se morda niso milijonski fondi Saveza grafičnih radnikov med seboj pomešali in če se ne bo morda dogodila kaka zmota.

Zato je nujno potrebno, da priskoči na pomoč oblast. Oblast je vendar dolžna, da se zanima za take zadevščine, ki tako silno skrbijo »Jutrovo« gospodo. In če se oblast leta in leta ni zanimala za organizacijo grafičnega delavstva, je prišel sedaj trenutek, da se zanima oblast za to organizacijo, ko je ta organizacija v borbi z Narodno tiskarno. Je že prav, da se drugače tako organizacija respektira in se ji dopusti, da podpira svoje potrebne člane! Kadar pa je taka organizacija v boju s podjetniki ali kadar se celo brani pred napadom takih gospodov, ki so stori-ili za narod toliko dobrega in so drugače lastniki Narodne tiskarne, je pa že treba, da se ji oblasti vse-

dejo za vrat. Kako pa naj drugače gospodje zmagajo? Tudi ne gre, da bi takim gospodom zmagala kar na lepem odbrizgala pred nosom. Je že res, da se morale članstva ni dalo streti, res je tudi, da ni bilo mogoče zlomiti finančne sile te organizacije, in res je tudi, da niso prav nič vplivala preseljevanja krumirjev in stavkolomcev. Ker pa vendar ne gre, da bi delavstvo uspelo, je sedaj potrebno, da oblast pokrene potrebne mere.

Ves trud, preljudi gospodje, je zaman. Tudi ta poskus ne bo uspel. Organizacija grafičnega delavstva je zgrajena na zakoniti podlagi. Vse delovanje grafične organizacije gre v okvir zakonitih predpisov.

Vsa razlaga »Jutra« o registriranih blagajnicah in sličnem kaže sicer, da gospod pisec to stvar pozna, da pa prav malo pozna strokovne organizacije, še manj pa organizacijo grafičnega delavstva. Najmanj mu je pa znano, od kje denar za stavkaške podpore. In zelo ga to zanima. Pa naj bo kar pomirjen in naj se ne trudi, ker njegovi radovednosti ne bo zadoščeno. Vse te stvari so stvar grafičnega delavstva in nikogar drugega. Skrb za njegovo organizacijo naj »Jutro« prepusti grafičnemu delavstvu samemu in tudi vso skrb za onemogle in brezposelne člane ter za vdove in sirote, naj prepusti grafičnemu delavstvu. Deset in desetletja je grafično delavstvo zanje skrbelo brez »Jutra« in brez gospodov pri Narodni tiskarni, in bo znalo zanje skrbeti tudi po- slej.

Interesantno socialno vprašanje je interesantno le za naivne »Jutrove« čitatelje, za grafično delavstvo pa je bilo to vprašanje rešeno že pred 70 leti, ko je svojo organizacijo utemeljilo, in še zlasti temeljito je bilo rešeno tedaj, ko je vse grafično delavstvo v državi osnovalo enotno skupno organizacijo in ko se je povežalo z vsemi bratskimi organizacijami po svetu.

Svoj nos naj »Jutro« vtakne v razdrte razmere v svoji okolici, v svoji hiši pa je grafično delavstvo svoj lastni gospodar.

Kdo strelja na grafično delavstvo?

Ko je bilo grafično delavstvo poginano v obrambni boji, se je vsul nanj bobneči cgenj najtežjih kalibrov.

Grafično delavstvo je delavstvo, ki izdeluje tudi časopise. Stavi stavek, ga lomi v strani in nato tiska v stroju. Kadar je grafično delavstvo poginano na cesti, izhaja to časopisje v skrčenem obsegu dalje. Stavi-jo, lomijo in tiskajo ga krumirji in stavkolomci. Ponekod delajo na časopisu faktorji, toliko da list ne oma-ga in ne propade.

V takih časih pa ne izhaja časopisje nič več le za to, da informira javnost o dnevnih dogodkih, o politiki, o gospodarskih in sličnih pojavih itd., nego izhaja tudi zato, da preparira javno mnenje proti grafičnemu delavstvu z najtežjimi časopisnimi topovi.

Grafično delavstvo, ki je leta in leta negovalo časopisje z vso ljubez-

nijo, stavek, ki je žrtvoval za kak list vse svoje življenje, strojnik, ki je pri delu za list izgubil roko, vsi oni, ki so negovali časopis kot svoje lastno dete, stoje sedaj pod bobnečim ognjem tega časopisja.

To, kar je bilo vsemu grafičnemu delavstvu najbolj sveto, to pljuje na to delavstvo. Listi, ki se morajo v veliki meri zahvaliti delavstvu, da obstojajo in da so zrasli, bruhajo strup in sovražstvo.

Tako lahko tudi iz tega dogodka spozna vse delavstvo, da ustvarja za druge. Delavstvo dobi le skromen zaslužek za delo svojih rok. Zato je prav, da delavstvo proda svoje delo za čim višjo, čim primernejšo ceno, samo da se zbere in združuje ter pripravlja za oni čas, ko ne bo njegova samo prodajna cena dela njegovih rok, nego tudi vse one dobrine, ki jih ustvarja.

Denucijanta se vsak boji

Ob izporu grafičnega delavstva v dravski banovini je »Jutro« vodilo borbo proti grafičarjem po precej nečednih metodah, češ, da pridobi simpatije v javnosti zase. Toda način boja se ni obnesel, ker je iz njega odsevala škodoželjna sebičnost in volja, da se poruši grafičarjem delovne pogoje, organizacijo in ogromno socialno skrbstvo za članstvo. Take metode boja se morajo zagabiti vsakemu, ki ima le trohico srčne kulture. Tako je bilo tudi v tem boju že takoj v početku. Vrhunec pa je doseglo »Jutro« v nedeljo, ko je seglo po denunciaciji, češ, da ustanove grafičarjev niso zakonite in

ne odobrene. Prvič so pravila vložena. Drugič pa organizacija ni »zavarovalna« organizacija, marveč le strokovna ter ima uvedene razne fakultativne podpore po razpoložljivih sredstvih. Od velike požrtvovalnosti članov je odvisno, da vzdržuje podporne ustanove, ki slone na kolektivni solidarnosti in finančni zmoglosti, v kakšni izmeri se dodeljujejo. Od slučaja do slučaja se sklepa o podporah in prispevkih. Če ne bi bilo kritja, bi se podpore znižale, če je kritje, se lahko zvišajo. Vse to članstvo ve in o vsem tem članstvo tudi sklepa. Strokovna organizacija ima svoje podporne pa-

noge, ki so odvisne od sredstev, ne pa od zavarovalnotehnične podlage. Tega članstvo ne zahteva, o tem nikoli ni sklepalo, zato se morajo smatrati te podpore le kot fakultativne, kot neredna podpora, ki ni vezana na kako obvezo. Vobče bi lahko rekli, da je to dobrodelna akcija organizacije. Že pred leti, ko so imeli ti gospodje besedo, so poizkušali v tej stvari — vrtati, toda ko smo jim stvar pojasnili, so dali do letos mir.

Opulentne večerje

»Slovenski Narod« je v petek, dne 9. avgusta prinesel v ležečem tisku članek o nezaslišanih grozotnih početjih stavcev, ki so sedaj celo tako drzni, da so pričeli stavkati.

Ti stavci so bili že od nekdaj tako silno predrzni, da so zahtevali za pošteno delo pošteno plačilo. Niso se hoteli zadovoljiti z dinar, dva ali tri na uro. V svoji nenasitnosti so posamezniki zaslužili celo 800 in več dinarjev na teden in s tem bridko zadeli v mošnjičke gospodov, ki bi lahko imeli lepše dohodke in večje dobičke, če bi bili stavci zadosti skromni. Naravnost nezaslišano je, da ni stavcev prav nič ganilo, ko so bili reducirani prejemki državnih uradnikov, prav nič jih ni omehčalo, ko so podjetniki vsesplošno eksplo-tilirali krizo in na široko in na globoko rušili plače. Ti stavci se niso prav nič zmenili, ko so nekatera podjetja prav iskreno in milo želela, da bi se vendar praksa neprestane-ga podiranja eksistenčnega minimuma končno prenesla tudi na grafično delavstvo. Zahtevati za svoje de-lo primerno plačilo, je vendar neza-slišano.

Pa to še ni vse! Z veliko žalostjo in nevoljo je moral »Slovenski Narod« ugotoviti, da si ti stavci, četudi so čisto navadni delavci, privoščijo marsikaj v življenju. Stavci bi morali biti kot delavci vendar zado-voljni, da se jim pusti opravljati delo in da se jim omogoči skromno jelo in šibko streho nad glavo. Pa niso zadovoljni! Od življenja hočejo več.

»Slovenski Narod« pozna stavca, ki ima kar čoln na Ljubljani. Res je sicer, da se dobi čoln — zlasti če se kupi starega pod roko — tudi za 200 dinarjev, in res je, da si kdo raje pritrga pri obleki in drugje, da si kupi star čoln, vendar je že to nez-aslišano, da si kak delavec omisli kar buržujski luksuz in vesla po vo-di. In celo taki stavci se najdejo, ki so hranili petnajst ali več let, pa so k svojemu čolnu pritrčili še motor in sedaj puhaajo in ropotajo po Ljublja-nici v sramoto vse gospode, ki je užaljena, da se proletarec tako šo-piri. Take stvari vendar niso za proletarca. Svet s svojo lepoto in z vso svojo naravo vendar ni ustvar-jen za delavce, nego za one, ki ima-jo mnogo pod palcem. Delavec naj gara dan za dnem, naj se peha od jutra do večera in kvečjemu v ne-deljo sme v zatohlo krčmo na kupico dalmatinca ali pa na silce gren-kega. Prav je, če takole malo vinjen zauka in se v omotici povese, drugi dan pa naj zopet dela in edina nje-gova skrb naj bo, da bo dobil za svoje delo čim manj in da bodo do-bički od njegovega dela čim večji. Gledališče, kino, radio, gramofon, čoln z motorjem ali brez njega, hri-bolastvo, plavanje, zlasti pa smu-čanje in take stvari niso za delavca in je naravnost sramota, da se stavci tega ne drže. Upravičeno je zgražanje »Slovenskega Naroda«.

Pa še vse premalo jih je oštel naš dični oči. »Slovenski Narod« je go-tovo le v naglici prezrl, da imamo

— »Jutro« je imelo vsekakor na-men organizacijo denuncirati. Na gorenja pojasnila pa mora tudi uvi-deti vsak objektiven človek, da or-ganizacija grafičarjev in nje usta-nove niso zavarovalnica ne po zmi-slu in ne po namenu. Avstrijskim oblastem, ki so bile reakcionarne, ni nikdar prišlo na misel, da bi za stro-kovne organizacije v »Jutru« citirani zakon uporabljale.

L. Z.

med navadnimi delavci celo take predrzneže, da imajo kar lastno hišo. Nekateri imajo že kar lepo hišico. Tako daleč gredo, da si spogajo celo vrt okoli njih. Pa ne da bi na tem vrtu sadili solato, repo, peso in krompir kot se za proletarca spo-dobi, ampak kar šparglje, nageljne, vrtnice in drugo okrasje si goje. Tak luksuz! S tem je vendar vsa lepota temeljito pokvarjena. Kako naj se-daj višja gospoda urejuje svoje vr-tove. Saj vendar ne more saditi cvetja, ko so ga že polni čisto na-vadni proletarski vrtovi.

»Slovenski Narod« je upravičeno v strahu, da bo svet kmalu popol-noma pokvarjen in da ne bo nikjer več niti lepote niti zanimivosti, niti prijetnosti. Vseposod že naletiš dan-es na proletarca, ki ti žali estetski čut.

Sedaj pa ti stavski voditelji! Če so že stavci cela predrznost, so ti predrznost in pol. Kar k Slamiču gredo na večerjo! In kako prešerno sede za mizo na terasi! Ko bi vsaj čepeli skromno kje v kotu, da ne bi tako strašno bodli v oči! Tako sede tam in miza se kar šibi opulentnih večerij. Včasih zasačite tacega stav-skega voditelja, ki se masti s celim menijem za 8 dinarjev. Ali je to sploh mogoče? Kje ste že slišali, da sne proletarec večerjo za 8 dinarjev? Potem ni prav nič čudnega, da je dandanes na svetu tako hudo. Kje so tisti zlati časi, ko bo vsa raja živela ob kruhu in vodi.

»Slovenski Narod« je zopet »za-del«. Zadel je v črno in pri tem do dna razgalil svojo miselnost. Zelo ga boli, da je še kak delavec na svetu, ki se ga lahko imenuje človeka. Boli ga in v svojem svetem ogorčenju kliče ono delavstvo, ki živi najtežje, da bi mu priskočilo na pomoč in po-magalo, da se na najnižji življenjski nivo znivelira vse delavstvo. Tedaj bo »Slovenski Narod« zopet srečen in sonce bo zopet lepo sijalo, svet bo zanimiv in vredno bo živeti!

Zmotil si se, ti ubogi »Slovenski Narod«! Vse delavstvo bo vstalo, da si pribori prostora v svetu. Vstalo bo, da doseže pogoje za človeka vredno življenje. Še več! Vstalo bo vse delavstvo, da postane njegovo vse, kar je ustvarjeno! In tedaj, ko bo delovno ljudstvo doseglo ono, kar mu gre, bodo utonili pisci »Narodo-vega« kova in v prah in pepel se bo sesula vsa ona kramarska miselnost iz 14. stoletja, ki je našla v današnjih dneh pot na prvo stran »Slo-venskega Naroda«.

»Slovenski Narod« in »Maribor-ski Večernik Jutra« sta en list in s člankom v petkovi številki sta si dala žig najskrajnejšega reakcionar-stva. Na ta žig ne pozabita delavec in nameščene! Zavedajta pa se, da ni to žig časopisa, ki nosita naslova »Slovenski Narod« in »Mariborski Večernik Jutra«, nego da je to obraz, oni pravi obraz gospodov, ki stoje za tema listoma, in spoznajta jih tudi tedaj, ko bodo prišli med vas v ovčji obleki.

„Narodni poslanec“

Na svetu je mnogo poklicev, roč-nih in duševnih. Marsikomu pa ni všeč noben tak poklic. Najljubši mu je kak ekstra poklic, kot na primer zastopanje naroda in slično.

Pisatelj Nušič je napisal komedi-jo o narodnem poslancu. Če človek čita ali pa gleda to komedijo, bi mi-slil, da se take stvari dogajajo le v pisateljevi fantaziji. Pa se ne. Tudi v resničnem življenju najdete take primere.

Debi pa se na primer kje na sve-tu tudi človek, ki je prevzel narod-no poslanstvo sploh v zakup. Zasto-panje naroda namreč ni zastojkar-sko delo. Največkrat vrže lepe vsote.

To se pa pozna zlasti tegaj, če ima kdo že itak lepe dohodke. Če na primer dobi za kak poklic, ki ga je mogoče nekdam opravljati, pa ga se-daj le še semintja od daleč pogleda, par tisočakov, če k temu doda še honorar, ki mu ga mesečno vrže ka-

ko pridobitno podjetje, kar znese tudi po 16 ali več tisoč dinarjev na mesec, je vsakakor še lepše, če dobi še »zastopanje«, ki mu še nekaj navrže. Takih dohodkov se ni vredno braniti niti takrat, če ima kdo magari ministrske prejemke.

Seveda tak položaj ni za vsakogar. Tudi ne gre, da bi se takele prejemke obešalo na veliki zvon. Mogla bi trpeti morala volilcev. Dovolj je, če se ob raznih prilikah pove kaj o socialnem čuvstvom in o socialnih potrebah naroda.

Da se poznamo!

Nedeljsko »Jutro« je objavilo ostuden napad na organizacijo grafičarjev, ki je izzval v vrstah vsega delavstva brez razlike splošno ogorčenje. Članek je tipično denuncijantske vsebine. Če ga človek prebere, kar čuti, kako nesrečne se počutijo gospodje, da nimajo več v rokah ministrstva policije, da bi lahko udarili po renitentnih grafičarjih, ki se nočejo in nočejo udati.

S pravneža stališča posmatrano, članek seveda šepa. Pravno naziranje jutrove gospode bi obveljalo samo, če bi pendrek služil kot argument. Včasih je to zadostovalo, sedaj pa je treba tako sivar že drugače zagrabiti.

Pravniku, ki je dotični članek napisal, se vidi, da nima pojma o strokovni organizaciji. Strokovna organizacija ni nobeno zavarovalno društvo, ampak združenje v smislu zakona o zaščiti delavcev za varstvo delavskih interesov. Taka organizacija ima neokrnjeno pravico organizirati delavstvo, ki mu je mar boj za izboljšanje svojega položaja, prav tako ima pa tudi statutarno pravico, izključiti vsakogar, ki se pregreši proti pravilom, oz. interesom organizacije. Da se sme te pravice poslužiti zlasti proti tistim, ki padejo organizaciji v njenem boju v hrbet, je za vsakega človeka razumljivo, ne samo iz pravne, ampak tudi iz moralnega stališča. Pravica izključitve ob izgubi članskih pravic pristoja tudi vsakemu drugemu združenju, v slučaju grobe prekršitve pravil in

Velika škoda bi bila, da bi se tak položaj kaj pokvaril. Ko je vendar tako lepo, če se človek uspešno približa na mesec kakim 20 tisočkom. Se da vsaj primerno živeti.

Zato pa pritisni na delavstvo, za katerega raste krompir in čebula. Paži pa pri tem tudi, da boš še nadalje ohranil njegovo zaupanje, ker le tako boš obdržal še nadalje važno funkcijo narodnega zastopnika.

No, prav dolgo ne boste nikogar več vleklili za nos!

delovanja proti društvenim interesom s strani kakšnega člana.

Da v takem primeru zapadejo vse članske pravice, tudi ni treba posebej razlagati. Ta bi bila lepa, da bi organizacija, ki je vsled izdajstva kakšnega člana utrpela škodo, ki gre v stotisoče, nazadnje morala dotičnemu še plačevati kakšno rento. (Najbrž velja to načelo v politiki, ki jo gospodje zastopajo.)

Gospodje, le nikar ne tolažite tistih, ki so se vam obesili za frak, namestu, da bi stopili na stran svojih delavskih trpinov, mi jim povejmo prav jasno in odločno, da bodo zelo razočarani, ako se bodo zanašali na vašo pravniška mnenja. Kdor se je vam udingal, ta ima pravico, da terja od vas, kar je izgubil, ker je prelomil z organizacijo. Te obveznosti pa so precejšnje in zato že vemo, da bi bilo tudi »Narodni tiskar« prav, ako bi jih lahko naprtla organizaciji. Taki dobrotniki pa grafični delavci le še niso, da bi poleg svojega dela darovali kapitalistom še svoj težko zaslužen denar.

Svetujemo tisti peščici, ki je odpadla od organizacije, pa sedaj joka za članske prispevke, da se krčevito oprime žepov svojih gg. delodajalcev. Pa ne morda, da se dajo odpraviti s kakšnimi pogodbami, ampak naj zahtevajo, da jim gospodje odovarjajočo vsoto vplačajo v kakšni banki, da bodo lahko vsak čas prišli do gotovine. Pogodbe včasih še med brati dosti ne zaležejo, kaj šele tam, kjer dele »dobrote« delavcu samo toliko časa, dokler ga rabijo.

Boj je končan, živel boj!

Zborovanje grafičnega delavstva je pritrdilo sklenjenemu sporazumu

Ljubljana, dne 12. avg. 1935.
Sinoči se je vršilo v dvorani Delavske zbornice zborovanje grafičnega delavstva ob polnoštevni udeležbi ljubljanskega članstva. Za zborovanje je vladalo veliko zanimanje tudi v javnosti, ker se je v teku dneva zaznalo, da bo grafično delavstvo pri tej priliki glasovalo o sklenjenem dogovoru med organizacijo SGRJ in večino grafičnih podjetij.

Zborovanje je otvoril predsednik tov. Kosem, ki je v imenu pregovarjajočega odbora sporočil potek razgovorov zadnjih dni. V začetku preteklega tedna še ni bilo mnogo izgleda, da likvidacija nastalega spora v grafični industriji. Preokret je nastopil šele proti koncu tedna, potem pa so se dogodki razvijali s precejšnjo brzino. (Organizacija je vsled tega že ob koncu tedna lahko stavila nekaterim podjetjem nekaj najpomembnejših delovnih sil na razpolago, da so mogla izvršiti več najnujnejših del). Končni rezultat večdnevni pogajanj pa je **dogovor o likvidaciji spora** (ki ga pričujemo na čelu lista. Op. ur.).

Razen priobčenega dogovora je bil izdelan tudi poseben zapisnik, katerega podpišejo vsa podjetja, ki so pristala na dogovor.

S tem je zaključena prva etapa boja grafičnega delavstva.

Ako članstvo sprejme dogovor, se bo delo obnovilo v vseh podjetjih, s par izjemami. Izven okvira sklenjenega sporazuma ostanejo: »Narodna tiskarna«, »Delniška tiskarna«, »Litografija in tiskarna Čemažar in pa tiskarna Hrovatin«.

Nekateri gospodje principalni so se silno trudili, da bi še v zadnjem momentu preprečili sklenitev sporazuma. Zlasti so gospodje argumentirali s tem, da je treba počakati vsaj še do prihodnjega prvega, torej do 1. septembra, ko bo delavstvo moralo plačati najemnino. Ker organizacija, tako so argumentirali, ne bo dala za to potrebnih sredstev na razpolago, bo nastal splošen lom v vrstah grafičnega delavstva in principalni bodo imeli lahko delo. Njihova trdovratna vztrajnost v boju proti organizaciji grafičnega delavstva bo tedaj obilo poplačana.

Uvidevnejši in pametnejši izmed podjetnikov pa so spoznali, da je to neumestna špekulacija, škodljiva za podjetja, ki so vsled spora že itak silno prizadeta, in so zato šli svojo pot. Pridružili so se onim, ki so si že od vsega početka bili na jasnem, da se jih spor, ki ga je izzvala »Narodna tiskarna« z izporem vsega svojega delavstva niti najmanj ne tiče.

Ne bilo bi taktično, niti pametno, ako bi grafično delavstvo sporazum z veliko večino podjetij odklanjalo.

Zato je pričakovati, da bo članstvo sprejelo predlog odbora za tarifno gibanje.

S tem bo nastal nov položaj. Velika večina grafičnega delavstva se bo vrnila na delo, okroglo 80 kvalificiranih in pomožnih delavk in delavcev pa bo ostalo še nadalje v boju, seveda s to razliko, da bo zaposlene članstvo lahko izdatno podprlo v boju se nahajajoče tovarišice in tovariše.

Imamo pa že tudi zagotovilo, da bo precejšen del teh tovarišev in tovarišic našel zaposlitev v podjetjih, ki bodo pričela z delom vsled sklenjenega sporazuma.

Solidarnost grafičnega delavstva je rodila naravnost razveseljiv uspeh bo pa prinesla še nadaljnje ugodne rezultate, da bo boj, ki je bil grafičnemu delavstvu vsiljen, dobojevan na ta način, da bodo pravice grafičnega delavstva ostale neokrnjene in da bo doseženo to, kar si je grafično delavstvo stavilo za svoj cilj pred tarifnim gibanjem: **sigurnost za bodočnost**. (Živahno ploskanje.)

Naslednji govornik, tov. Štark, zvezni tajnik iz Zagreba, je priporočil članstvu, da sprejme predlagani sporazum s principalni, da se bo tem lažje borilo na še vedno odprti fronti proti nasprotniku, ki je boj tudi kot prvi pričel.

Za bojevniki, ki so ostali izven podjetij, stoji solidarno vse grafično delavstvo Jugoslavije. (Burno pritrdjevanje.)

Nato se oglasi k besedi tov. Tavčar, ki povdari, da je grafično delavstvo s svojo solidarnostjo že domala izvojevalo to, kar si je stavilo za svoj cilj. Predlaga, da zborovalci zato sprejmejo te-le

resolucijo

Članstvo odobrava delo svojih funkcionarjev in jih pooblašča, da nadalje delajo za interese vsega članstva.

Z zaključkom prvega dela obrambnega boja grafičnega delavstva, prehaja članstvo v drugi del in bo tudi v tem nadaljnjem boju vztrajalo do končnega popolnega uspeha, do tedaj ko bo vse članstvo deležno priobčenih delovnih pogojev.

Ono članstvo, ki ostaja v borbi, bo vztrajalo disciplinirano in se bo oprlo na solidarnost vsega članstva. Članstvo, ki odhaja na delo, ne ostaja ob rami članstva, ki se bo borilo dalje, bo z njim dokler ne bo za vse članstvo priobčen enak delovni položaj.

Vsi smo eno, vsi smo sklenjeni in povezani in četudi trenutno deljeni — eni v delu, drugi v borbi. — gremo v strujenih vrstah naprej.

(Živahno ploskanje.)

Naslednji govornik, mariborski poverjenik V. Eržen pravi, da je prav, da grafično delavstvo sprejema sklenjeni sporazum s principalni z veliko prevladnostjo in brez tistega navdušenja, ki povzroča, da delavci, zmage pijani, pozabijo, da je treba priobčeni uspeh čuvati in biti pripravljeni na nove napade. Boj še ni zaključen, ali doseženega uspeha nikakor ne gre podcenjevati. Predočiti si moramo samo vse faze šest tednov trajajoče borbe, pa da vidimo, kako ogrožen je uspeh, ki smo ga dosegli.

Prva faza boja je bil napad principalov na organizacijo, v cilju, da jo razbijejo. Na zunaj je ta namen našel vidnega izraza v izprtju. V drugi fazi boja so se gospodje odločili, da bodo obratovanje vzpostavili s stavkokazi. V tretji fazi boja so principalni, potem ko so se prepričali, da s stavkokazi kvečjemu lahko ruinirajo svoja podjetja, pričeli vabiti izprto in stavkajoče delavstvo, mimo organizacije, vsakega posamič, da se vrne na delo. Ko so uvideli, da ta akcija ni rodila nobenega uspeha in da niso mogli odvojiti niti enega člana in članice od organizacije, začena četrta faza bo-

ja. Principalni so vsak zase, poslali nove dopise svojemu osebju, v katerih so ga obvestili, da žele razgovarjati z zaupnikom in potom njega z organizacijo, radi sklenitve oficinskih tarif (t. j. pogodb za vsako podjetje posebej). Ker je organizacija sklepanje takšnih dogovorov odklonila, je prišlo par dni na to do razgovorov na znatno širši podlagi, z velikim številom kontrahentov, ki so po svojih zastopnikih izjavili, da sprejmejo vsak na ta način sklenjeni sporazum.

Merodajni iz »Narodne tiskarne« so še v poslednjem hipu skušali preprečiti bližajoči se sporazum. Tudi članek, ki je izšel v »Jutru« zadnje nedelje, je imel tak namen. Gospodje so si pač mislili da bodo z njim izzvali revolt v vrstah našega članstva, zlasti starejših tovarišev, katerim so hoteli dopovedati, da je fond za starostno preskrbo že »fuč«. Če bi šlo po »Jutrovih« željah, bi morali ostali principalni počakati na učinek smrdljive bombe, ki so jo jutrovcji vrgli v tabor grafičnega delavstva. Ali zopet so se zmotili; niti ni članstvo revoltiralo, niti ni hotela večina principalov čakati na uspeh »Jutrove« strategije. Na račun »Jutra« je treba povedati to-le: Grafičarji so zbirali svoje fond, ko se »Jutru« o čem takim niti sanjalo ni, in jih je vzorno upravljalo. Kakor se grafično delavstvo ne briga za »Jutrove« fond — čeprav bi bilo mogoče k temu bolj upravičeno, ker si vsaj domišlja, da je s svojim delom mnogo doprineslo k blagostanju gospodov, ki ga danes napadajo! — tako naj si gospodje iz »Narodne tiskarne« ne belijo svojih glav z nepotrebnimi skrbmi.

Tisti izmed gospodov principalov, ki še danes trdovratno vztrajajo v svojem odporu proti delavstvu so tipični predstavniki kapitalizma, tistega kapitalizma, ki v svoji nenasitnosti ne vidi in noče poznati nikogar razen sebe ter misli, da je njegov spasel v uničenju delavske organizacije. Nek grafični podjetnik, ki v boju proti organizaciji ni tako konsekventen kot je n. pr. »Narodna tiskarna«, je nedavno tega rekel, da je sedanji spor v grafični industriji pravzaprav boj za oslovo senco. Mi radi pritrdimo temu naziranju, svetujemo pa vsem gospodom principalom, ki so sedaj prišli do enakega zaključka, da ugotove tudi, katerega osla senca je to, radi katere je prišlo do odprtega boja, ki bi ga niti najmanj ne bilo treba.

Grafično delavstvo sprejema sporazum in hoče biti lojalen kontrahent. Prav tako pa bo tudi vsa poštena javnost razumela, ako bo nadaljevalo boj proti tistim podjetnikom, ki sporazuma še vedno nočejo. Boj je zaključen, naj živi boj! (Živahno ploskanje.)

Tov. Kosem je nato reasumiral izvajanja govornikov in je navzoče zlasti opomnil na potrebo nadaljnjega brezpogojnega zaupanja v organizacijo. Vsa zagotovila, ki jih je vodstvo organizacije v tem boju dalo, so se točno izpolnila: Organizacija je ostala neokrnjena, finančna sredstva so na razpolago v dovoljni meri, da članstvo lahko vzdrži, in kar je glavno, posrečilo se nam je podaljšati tarif za nadaljnjo vrsto let ter izbegniti grozečemu koncentričnemu napadu, ki se nam je obetal za prihodnje leto. Vse to mora znova utrditi vero v moč in silo organizacije pri slehernemu članu. Zato tudi vsi tisti, ki bodo ostali trenutno še izven obratov, lahko mirno zaupa, da bomo, eni pri delu, drugi v boju, tvorili solidarno celoto, katere naloga je delati eden za vse in vsi za enega. (Burno pritrdjevanje.)

Slednjič je dal predsednik tov. Kosem resolucijo, ki jo je predlagal tov. Tavčar, na glasovanje. Za njo so glasovali vsi člani in članice, proti pa osem. S tem je članstvo pritrdilo sklenjenemu sporazumu in se delo v velikiki večini grafičnih podjetij obnovi.

Zborovanje je bilo s to konstatacijo predsednika zaključeno.

V boju za Tebe — Ti zanjo

naroči si »DELAJSKO POLITIKO!«

Vstrajajmo!

Grafično delavstvo, ti si skala, in na tej skali je zgrajena trdnjava — naša organizacija SGRJ! In ni je sile, ki bi mogla tej organizaciji omajati njene temelje ali jo celo uničiti.

Zastoj sta tudi ves trud in silen odpor naših slovenskih principalov in nekaterih gospodov faktorjev, da bi škodovali naši skupnosti. Obžalujemo nezmislno početje nekaterih gospodov faktorjev, ki so pozabili, iz katerih vrst so izšli in še zdaj ne vedo ali ne marajo vedeti, **kam predvsem spadajo**. Ti gospodje faktorji bi se morali pač zavedati, da so mogoči le takrat, kadar je za njimi organizacija grafičnega delavstva. Njihovo delo brez naše pomoči je podobno pravcati ničli! **Tovariši in tovarišice, to niso prazne besede, nego gola in čista resnica!**

Gospodje delodajalci se danes čudijo, odkod prihaja to, da je naše članstvo toliko odporno in da ima tako trdno voljo do borbe. Pozabili so namreč, da imamo trdno organizacijo, ki ni nastala preko noči, ampak se je razvijala skozi desetletja, za kar je bilo treba vztrajnega dela in ogromno napora. **In to nam je sveto, to je življenje slehernega grafičnega delavca!** In ker nam zagotavlja organizacija življenjski obstoj in zanj tudi jamči, zato jo smatramo za svetinjo in dediščino, ki so jo nam zapustili naši predniki, žrtvujoči za njeno ustvaritev in njen uspešni razvoj vse svoje moči in svojo nadarjenost. Zaradi tega se mi svoje organizacije z vsem srcem oklepamo in ne bomo nikoli dopustili, da bi jo kdorkoli rušil. Prav vse, kar imamo, je bilo zgrajeno z velikimi žrtvami in nepopisnim trudom.

Gospodje se nadalje čudijo, kje neki pobiramo denarna sredstva. Pravijo: »Saj so nas vendar vaši ljudje poučili, da so vaše blagajne prazne in da vse tisto, kar ste s silo za slabe čase prihranili, zamrznilo — torej nimate ničesar! In vaša strnjenost in vaša vzajemnost sta tudi kaj šibki! In razen tega ste še sami proti organizaciji in proti njenim vodilnim opravičljivi!«

Odgovor na vse tako in podobno javkanje bodi prav kratek: Naše finance so trdne, naše rezerve so žive rezerve, ki ne morejo usahiti nikdar ali vsaj dotlej ne, dokler živi zavedno grafično delavstvo ali sploh delavstvo na svetu.

Torej kar naenkrat toliko hudih skrbi za naš obstoj! Toda tovariši in tovarišice, to je samo navidezno. Radi bi nas s tem samo motili. Vendar se jim bo tudi to docela izjalovilo. Mnogo bolje bi bilo, če bi skrbeli rajši za svoj obstoj in za obstoj svojih do skrajnosti trmastih prijateljev.

Vse, kar imajo, so si nakopičili zgolj z našo pomočjo. Grafični delavec je bil tisti, ki jim je garal ter žrtvoval pri tem svojo silo, svoje živce, svoje zdravje. Mnogo je nesrečnikov, hira-jočih in trpečih danes zavoljo različnih boleznih in poškodb, ki jim jih je povzročilo izvrševanje hudega poklica.

Kdo neki le more oporekati našim upravičenim zahtevam, ko se borimo za obstoj svojih življenjskih interesov? Nihče!

In tudi skrb za našo organizacijo in za delovanje naših funkcionarjev je popolnoma odveč. Stanje, v katerem se nahajamo, dovolj jasno dokazuje, da vlada povsod med nami najboljši red in da je disciplina neprikorna.

Pač resničen je pregovor, ki pravi: »Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.« Gospodje, ki so namenjali uničiti nas, so doživeli baš nasprotno: Uničili so svojo organizacijo. Društvo tiskarnarjev je danes samo še na papirju. Sami so izjavili, da nimajo moči, da bi sklenili tisto, česar je nujno treba in sklepali pogodbe, ki bi bile obvezne za vse njihove člane. Svobodno prepuščajo zdaj posameznim podjetjem, da se sama pogajajo in po svoji volji sklepajo z nami obvezne dogovore. Oh, kajne, prav žalostna izjava teh predstavnikov! To vse nas nič ne straši, zakaj mi gremo naprej po načrtani poti!!!

Preden končam, se čutim dolžnega, da se spomnim pri tej priliki našega zvestega soborca in vzornega delavskega voditelja, blagopokojnega tovariša Bogoslava K. Jošta. On je za nas nesmrten: njegova dela pa imajo trajno vrednost. Njegova življenjska pot je bila trnjeva in večna borba. Dasi je bil on lani, ko je ob našem mezdnem gibanju prihajal k nam v Ljubljano, telesno izčrpan do skrajnosti, vendar ga to ni oviralo, da se ne bi briga za nas in gledal nase. Njegova prava in resnična ljubezen do nas, njegovih tovarišev, ga je priganjala, da nam je hotel vsekako še v zadnjem trenutku čim bolj pomagati. On je vedno med nami — tudi danes! V duhu vidimo, kako mu žari obraz veselja, ko gleda našo nemajno odločnost in tesno našo strnjenost. Njegove oči, v katerih smo čitali zmerom le dobroto, nas rotijo, in pozivljajo: »Grafično delavstvo, zavedaj se resnega trenutka, v katerem se nahajaš in ne kloni! Strni krepko svoje vrste ter vztrajno in pokonci korakaj po poti pravice, da dosežeš ono, do česar si upravičeno! Naj živi in se krepi vzajemnost in povezanost grafičnega delavstva!

T. K.

Delavski pravni svetovalec

Iz borbe za „Siromaško pravico“

Ob podani siromaški pravici ni treba plačevati niti kolekovine v malotnem pravnem postopanju (tožbe do Din 500.—), niti za pooblastila in ne povprečnine v kazenskih zadevah.

Po ustavi, ki je temeljni zakon državljanov, ki imajo dolžnosti, so pred zakonom vsi državljani enaki. Vsi uživajo enako zaščito oblasti (čl. 4). Ta temeljna pravica državljanov ima pa le tedaj svojo resnično vrednost, če se more braniti pred oblastmi tudi oni državljani, ki nima nikakega premoženja, zlasti ne denarja za koleke, ki so potrebni za vsako vlogo pred oblastmi.

V to svrhu podeljuje oblast, zlasti sodna, revnemu državljanu

siromašno pravico,

ki ga oprošča plačevanja kolekov na vloge in drugih taks. (Obširneje glej odst. o siromaški pravici v knjižici »Delovno pravo«, dr. Avg. Reisman.)

Siromašna pravica v malotnih pravnih.

Sodišča so običajno to siromaško pravico podeljevala državljanom, če so predložili predpisano uverjenjo o imovinskem stanju, takozvano »ubožno spričevalo«. Letos pa so začela nekatera sodišča odrekati to siromaško pravico ravno v malotnih pravnih, t. j. v tožbah do zneska Din 500. Tožniki, ki so vložili zneske do Din 500.—, so morali plačati kolekovino, pa če so bili še tako revni in še kolek na pooblastilo. Na ta način je bilo revežem skoro onemogočeno tožiti, posebno po zastopništvu, ki običajno zahteva zalogo vsaj za koleke. Za izvršbo po izdani sodbi je bilo

treba dati že Din 25.— kolekov. Navadno so bili s tem prizadeti najbolj delavci v svojih sporih za mezde, za bolezen, 14-dnevno odpoved, izstavitve in podobno, ki običajno ne znaša preko Din 500.—. Po ustavi so sicer tudi ti delavci pred zakonom enaki in uživajo enako zaščito oblasti, — a če niso imeli denarja za koleke, niso mogli iskati zaščite pred oblastmi, najsi jim je napravil delodajalec še tako krivico. Mnoga sodišča imajo še sedaj to prakso, ki onemogoča delavstvu obrambo svojih pravic pred sodiščem.

Vendar to postopanje sodišč ni bilo pravilno. V tožbi nekega delavca za znesek Din 400.— sem vložil rekurz proti sklepu sreskega sodišča, da mora plačati kolekovino. Okrožno sodišče v Mariboru je s sklepom Pl. 234-35 z dne 28. 2. 1935 rekuru ugodilo in izreklo, da velja pravica revnih (siromaška pravica) tudi v malotnih tožbah do Din 500.— za oprostitev tožbenih taks.

Obrazložitev sklepa pravi: »Mnenje sodišča«, da določila §a 8-1 zakona o sodnih taksah za pravico revnih ni mogoče uporabljati povprečnih taks, kakor se plačuje v malotnem postopku, je pravno zmotno. To določilo velja le glede povprečnih taks pri konkurznem, poravnalnem in zapuščinskem postopanju, ne pa tudi za povprečno takso po tar. post. 9 ustanovljene izjema pod V. pripomb, da je mogoče izkločiti tudi za to postopanje siromaško pravico.«

Z vseh strani — po delavstvu

Moderen razvoj kapitalizma je napravil ogromen prepad med delom in kapitalom. Ta prepad čutijo delovni ljudje, čuti ga pa tudi kapital. Prepada se izraža v gladi ogromnih množic delovnega ljudstva, ki zahteva kruh in svobodo, da odstrani s politično borbo prepada, izravna v družbi pot do kruha, ki ga je na svetu še preveč. Kapital pa ima strah pred temi množicami ter noče izpustiti iz svojih grabežljivih krempljev niti najpotrebnejših pomočkov za nujno življenje gladiujočih ljudi. V tem strahu je s svojim časopisjem, s svojo oboroženo silo, s svojimi fašističnimi in drugimi akcijami preplaval civilizirani svet s frazo boja proti marksizmu. Vehementno vodi kapitalizem svoje akcije, fašistične, nacionalistične, verske, gospodarske, politične in celo socialne, ki imajo namen zatreti zahtevo po socialni pravici deloma s hujskanjem proti delavstvu in deloma s terorjem proti najmanjši zahtevi po odpravi socialnih in političnih krivic.

Če bi ne bilo marksizma, kako bi se človeštvo ljubilo med seboj, pravijo; samo marksisti delajo nezadovoljnost in hočejo biti — gospodarji. Tudi ljubljansko »Jutro« ni nič boljše, ki je v nedeljo krivično denunciralo organizacijo grafičarjev z namenom, da uniči vse sadove v socialnem in delovnem oziru tega delavstva. Demagogija, laž in denunciacija je poleg nasilnih pomočkov orožje kapitalizma proti delavstvu. Tako je ustvaril kapitalizem današnjo atmosfero s svojim kričanjem in s svojim nasiljem.

Kako naj delavstvo odgovarja na to brutalno ofenzivo kapitalistične ga fašizma?

Današnja demagogija sovražnikov delavstva je tako pretirana, da mora prav kmalu izgubiti na svoji aktualnosti. Dobrih sadov za delavstvo ne bo in ne more prinesiti, pač pa bo prepad med delom in kapitalom poglobila, ker v sedanjem gospodarskem sistemu ni drugače mogoče. In varane množice bodo spoznale svoje volkove. Spoznale bodo, da so vse meščansko-kapitalistične akcije naperjene proti njim in da je kapitalizem hotel le oropati vsakršne akcijske sposobnosti, da bi mu ne delale

preglavič v »božjem« gospodarskem redu. Delavske množice bodo to prevaro spoznale, toda vprašanje nastane, ali bodo tudi vedele, kako naj boj nadaljujejo, da rešijo svoj borni socialni položaj? Vprašanje je, če bodo imele jasen problem pred seboj, če bodo ideološko organizirane in vedele, kaj je vzrok njih bede in kdo je sovražnik. Ali bodo vedele, da je kapitalizem njih krvoses, ki ga je treba odpraviti in ustvariti socialno človeško občestvo?

Današnja kapitalistična diktatura ustvarja s svojimi fašističnimi metodami duhovno in družabno anarhijo, ki človeštvo razkraja in vodi v duhovno degeneracijo. To je ogromno zlo, ki ga delavski razred ne sme prezreti, marveč mora seči po sredstvih, ki bodo parirala to demoralizacijo človeštva. Slabiči sicer pravijo, da so nas »zatrli«. Toda to je zmota. Dokler obstoje krivice in ki so vedno večje, delavskega socialističnega gibanja ne bodo zatrli. Socialistično gibanje marveč mora še z večjo vnetostjo vršiti svojo akcijo. V tisku se ne moremo primerjati s kapitalisti, tudi ne v demagogiji in terorju, pač pa se lahko primerjamo s svojim ogromnim številom sotrpinov, delavcev in nameščencev, ki, če vrše živo agitacijo od moža do moža, od žene do žene, od kraja do kraja, širijo naš tisk, morejo v najkrajšem času zlomiti lažnjivi val protimar-kističnega boja, ki ga vodita kapitalizem in klerikalizem proti delavstvu. S tem delom bo delavstvo preprečilo grozečo duhovno in ideološko anarhijo ter ustvarilo v delavskih vrstah duha, ki bo lahko z uspehom zopet zajel veter. Naj kriče in lažejo nasprotniki. Kričanja in laži ne moremo lahko ovreči, ker imajo oni druga sredstva, lahko pa gradimo, učimo, duhovno organiziramo. Nobenih parafrazov ni, ki bi nam mogli to preprečiti!

Z nasilstvom v premoči se ne moremo tepsti, topli se pa bomo s pomočjo oživljenega socialističnega duha, ki mora ob našem delu nastopiti z novo večjo močjo ljudskih množic.

Ne verujte, da hoče delovno ljudstvo ostati krvnik samega sebel!

Siromašna pravica velja tudi za pooblastila.

Vključ podjelni siromaški pravici so nadalje zahtevala sodišča Din 10, oziroma Din 20.— koleka na pooblastila v tožbah, brez ozira na višino vloževanega zneska. Ko v neki tožbi revnega delavca vključ ubožnemu spričevalu in podani siromaški pravici nisem kolekoval pooblastila, me je sodišče naznanilo Davčni upravi, ki mi je naložila poleg prvotne takse še kazni. Proti temu plačilnemu nalogu Davčne uprave sem vložil pritožbo na Dravsko finančno direkcijo, ki je pritožbi z odlokom št. 6.668-3-V z dne 29. 5. 1935 ugodila in izrekla, da ob priznani siromaški pravici tudi pooblastil ni treba kolekovati.

Razlogi Finančne direkcije: »Po določilu §a 8 odst. 4 zakona o sodnih taksah se začne učinek priznane siromaške pravice onega dne, ko se izroči sodišču prošnja s potrdilom o imovinskem stanju ter velja za vse spise, vsa dejanja in vse listine, ki je nastala zanje po predpisih §a 2 tega zakona takšna obveznost tega dne in pozneje. Ta takšna prostost velja tudi za pooblastila, ki jih izstavljajo stranke odvetnikom in to pod pogojem, da se pooblastilo podpisuje šele istega dne, ko se vložijo prošnja za priznanje siromaške pravice.«

Siromašna pravica za povprečnino

Nadalje je Okrožno kot pritožbeno sodišče v Mariboru ugodilo pritožbi delavca, kateremu je sresko sodišče vključ siromaški pravici podelilo v kazenskem postopanju plačilo povprečnine v znesku Din 100.—. Obrazložitev: »Dolžnosti povprečnine je po §u 314 a k. z. oproščen tudi, če ga prehrana bi bila s to dolžnostjo ogrožena, ali če bi ne mogel radi tega vzdrževati svoje rodbine, iz averenja o imovinskem stanju je razvidno, da tožilec nima premoženja in pri svojem zaslužku kot zidar ne more brez škode za potrebno izdrževanje sebe in otroka trpeti stroškov kazenskega postopanja.«

Delavcem priporočamo, da si ta članek skrbno shranijo in po potrebi pokažejo sodišču, če bi od njih vključ predloženemu ubožnemu spričevalu še zahtevali kolekovino in druge takse.

Dr. Avg. Reisman.

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Sport

Prvak Jugoslavije v boksu Ipavec Josip

Zadnjič smo poročali, da je postal amaterski boksač s. Ipavec, član Mariborske »Sparte«, prvak Jugoslavije.

Delavci! Nameščenci!

Zahajajte le v one javne lokale, brivnice itd., kjer je na razpolago naš list. Agitirajte povsod za »Delavsko politiko«.

Samo s čiščenjem zob

odpraviš zobni kamen, zato vzemi

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

Doma in po svetu

Tabor v Komendi. — Priznanje nove državne stranke. V nedeljo so priredili klerikalci svoj tabor v Komendi. Tam je govoril tudi ljubljanski odvetnik dr. Marko Natlačen, ki je pojasnjeval, kako si razlaga Jugoslovana v državopravnem in političnem zmislu. Treba je, da se uveljavi med Srbi, Hrvati in Slovenci (ter drugimi) popolna enakopravnost in odklanja vsako hegemonijo. Stopamo v ožjo politično zvezo z namenom, da bomo uspešno služili tudi slovenstvu. — S svojimi izjavami je dr. Natlačen pritrldil strankini ednici radikalov, Turkov in slovenskih klerikalcev, ki jo je organiziral notranji minister dr. A. Korošec.

Občinski zakon o mestih bo izpremenjen. Po nameravani izpremembi občinskega zakona o mestih bo voljena cela občinska uprava.

Puceljevo glasilo pravi, da je bil senator dr. Kramer govornik opozicije v debati o državnem proračunu. Kot govornik je pa odstopil, se odstranil med debato in se pred glasovanjem vrnil na sejo ter glasoval za proračun.

Reve. Tako smo zadnjič označili naše krščanske socialce in v isto kategorijo jih moramo uvrstiti spet danes. Ne upajo si imenovati katoliškega tiskovnega podjetja, kako postopajo proti grafičarjem, svari pristaše pred »materialističnim« socializmom, pa pri vsem tem še izražajo bojazen, da jim bodo bivši klerikalci ali sedanjí radikali razbili njihovo JSZ z ustanovitvijo nove »strokovne« organizacije. Če ste za delavski razredni boj, vstopite v svobodne strokovne organizacije, z raznimi sofizmi pa ne boste koristili ne sebi, še manj pa delavstvu.

Vlada Sloveniji. — Pod tem naslovom v petkovem »Slovenecu« se izve, da je dovoljeno Pokojninskemu zavodu, da dá 7.500.000 dinarjev za graditev nove gimnazije v Ljubljani! Kolikor vemo, je Pokojninski zavod v Sloveniji in iz te dežele prejema tudi denar.

Protest beograjskih invalidov. V nedeljo je bilo v Beogradu protestno zborovanje invalidov proti zakonu iz leta 1929, po katerem je sukcesivno izgubilo invalidnino nad 300.000 invalidov. Na zborovanju so zahtevali revizijo zakona.

Komunistični poslanec piše hitlerjevsko agitacijsko brošuro. Znaní komunistični poslanec Torgler, ki so ga zaprli hitlerjevci ob požigu nemškega parlamenta in ki so ga nedavno izpustili na prosto, kakor smo že poročali, piše zdaj brošuro, v kateri bo proslavljal hitlerjevski fašizem.

Urednik »Berliner Börsenzeitung« obsojen na smrt. Po zakonu o veleizdaji so obsodili v Berlinu na smrt urednika omenjenega lista, Siefertgerja, ker je nekemu inozemskemu novinarju sporočil zaupne dekrete propagandnega ministra Göbbelsa.

Propaganda nemškega fašizma v inozemstvu. Ni nič posebnega, če ima tudi Nemčija, kakor vse druge države, svoje agente v inozemstvu ter jih precej drago plačuje. Nemčija pa se nahaja v težkem položaju, ker jo svetovna javnost, razen kapitalizma, omalovažuje. Da bi Nemčija svoj ugled popravila v inozemstvu ima ogromno število agentov, časnikarjev itd. po inozemstvu, ki jo veljajo na leto 262 milijonov mark ali nad 3 in pol milijarde dinarjev. Iz tega izdatka je razvidno, kako silno agilen je kapitalizem za popularizacijo fašizma.

Kancler Hitler je dobil svojo jahto, ki je skoraj enako opremljena, kakor je bila Viljemova. Oborožena je s štirimi topovi in strojnimi puškami,

IZ NAŠIH KRAJEV

Maribor

Za kruh, svobodo in enakost!

Sodruzi in sodružice, somišljeniki!

Pripravljalni odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva v Mariboru sklicuje za nedeljo, dne 18. avgusta 1935 ob 9. uri dopoldne v verandi pivovarne »UNION«

zborovanje

z dnevnim redom: Političen položaj in zahteve delovnega ljudstva.

Delavci, delavke, nameščenci, kmetje in obrtniki, pridite v čim večjem številu!

Pripravljalni odbor.

Zborovanje političnih zaupnikov. Minulo nedeljo se je vršilo v dvorani Delavske zbornice dobro obiskano zaupniško zborovanje. Zborovanje je otvoril in vodil s. Eržen, o političnem položaju pa je poročal s. Petejan. Zaupniki so sklenili, da se skliče za nedeljo, dne 18. t. m. ob 9. uri dopoldne v verandi pivovarne »Union« zborovanje z važnim dnevnim redom. O prireditvi delavskih kolesarjev v Studencih, ki se bo vršila 18. t. m. dopoldne je poročal s. Vidovič, o potrebi razširitve delavskega tiska in združništva pa je govoril s. Eržen. Po zaslišanju referatov se je razvila debata, v katero so posegli ss. Smasek, Bibič, Sternad, Zager, Korbun itd. Sprejet je bil dalje tudi sklep, da mora postati vsak zaupnik naročnik delavskega tiska.

Mezdana razprava pri tvrdki Rosner Marko končana! V soboto, dne 10. t. m. se je vršila mezdana razprava pri omenjeni tvrdki, ob priliki katere se je posrečilo dosežanje akordne postavke nekoliko dvigniti. — Glede izstavljenih delavcev se bo še tekom tega tedna vršil razgovor v svrhu ponovnega sprejema poročenih delavcev.

Posojilo za novo šolsko zgradbo v Magdalenskem predmestju, ki ga je najela mestna občina pri Pokojninskem zavodu

Vsi na delavski kolesarski dan v Studencih!

Že več let v Studencih ni bilo nobene večje delavske kulturne prireditve. I. delavsko kolesarsko osrednje društvo za dravsko banovino, centrala Maribor, se je radi tega odločilo, da priredi svoj delavski kolesarski dan v Studencih, da bi se na ta način oživilo delavsko izobrazbo v kraju, ki je izrazil delavski. Ta korak naših delavskih kolesarjev je v vsakem oziru podpore vreden. Zato se naj tudi vsi sodruzi in sodružice udeležijo delavskega kolesarskega dneva v Studencih, ki se bo vršil sedaj v nedeljo, dne 18. avgusta s sledečim sporedom:

Seja podružnice ZRJ se je vršila v četrtek, dne 8. avgusta; sprejetih je bilo 9 novih članov. Odklonjena sta bila pa Gnilšak in Giulati. Reklo pa se je, da se ju bo sprejelo, ako javno obžalujeta svoja dejanja, radi katerih sta bila odklonjena. Vse članstvo mora imeti zavest, da se z novimi sprejemi organizacija krepi in gradi, ne pa podira.

TPD in delavstvo. Iz vseh revirjev TPD prihajajo pritožbe, da vodilni organi družbe in tja do zadnjega paznika nastopajo proti delavstvu tako, da za slekno postopanje ne najdemo primera v preteklosti. — Takšno postopanje pač ne more biti v korist TPD ravno sedaj, ko je vsa javnost na delu, da se vprašanje kvote pri nabavi premoga iz slovenskih rudnikov ugodno reši. Delavstvo iz vseh revirjev TPD je že nestrno pričakovalo konference, ki jo je sklical Rudarsko glavarstvo, ki je pa bila preložena. Zato ponovno apelira na Rudarsko glavarstvo, da se naj konferenca čimprej vrši, da bo do

Zagorje ob Savi

Poleg vse bede, ki tare domala vse naše prebivalstvo, predvsem brezposelne, se sedaj še dogaja, da Trboveljska premogokopna družba potom sodnije izganja iz svojih stanovanj brezposelne in upokojujence z družinami vred. Vseh bednikov, ki jim grozi deložacija, je še okrog 50. Res je, da ima TPD kot lastnica pravico stanovanje odpovedati. Vendar pa položaj, v katerem se danes nahajajo vpokojujenci, ki ne morejo dobiti nikler stanovanja, zahteva, da se teh ljudi ne meče na cesto. Zakaj, če so bili takrat družbi dobri, ko so ji ustvarjali težke dobičke, bi morala imeti družba tudi sedaj toliko obzira z njimi, da bi jim vsaj skromno stanovanje pustila, če jim že dela ne more dati.

Občni zbor podružnice Zveze delavskih žen in deklet za Slovenijo se je vršil dne 9. avgusta t. l. Še obstoječe članice so soglasno sklenile, da se podružnica razpusti iz razloga, ker nima nobenih pravih pogojev za obstoj. Blagajniški ostanek v znesku 273 dinarjev, se je sklenilo podariti ubožnemu odseku občine Zagorje, da ga razdeli med

privatnih nameščencev v Ljubljani je te dni pristojno ministrstvo odobrilo.

Zborovanje društva Jugoslovanskih obrtnikov v Mariboru se je vršilo minulo nedeljo ob veliki udeležbi v Gambinovi dvorani. Na zborovanju so poročali obrtniki Krajcar, Reicher, Karner, Kac itd. o perečih vprašanih obrtništva, ki se nahaja na robu propada. Zborovalci so zahtevali, da se podvzamejo nujni ukrepi proti sušmarstvu in zaščitijo interesi malih obrtnikov.

»Prireditve« IV. Mariborski teden, ki so jo prvotno nameravali podaljšati, je bila minulo nedeljo zaključena. Finančni rezultat se ni znan. Znano pa je, da trgovci in obrtniki niso imeli mnogo dobička.

Mestna policija je aretirala tri elegantne gospode, ki so osumljeni vloma v Knešerjevo in Poševo trgovino.

Truplo neznanega utopljenca so te dni pri Dupleku potegnili iz Drave. Domneva se, da je utopljenec najbrže mladenič Messner, ki je pred kratkim utonil v Mariboru.

Kroglo si je pognal v glavo 25letni Fridrik Schol, sin posestnika Schola v Št. Ilju v Slov. gorah. Pokojni je bil svoječasno izgnan iz Avstrije radi udeleževanja v hitlerjevskem pokretu.

Ob pol 14. uri medklubška dirka (start in cilj pri gostilni »Bela zastava«).

Ob 15. uri povorka od društvenega lokala gostilne Majhenič na veselični prostor.

Ob pol 16. uri ljudska veselica v vseh gostilniških prostorih pri »Beli zastavi«.

Za povorko se zbirajo kolesarji in vsi ostali udeleženci (društva in ostalo delavstvo) ob pol 15. uri pri gostilni Majhenič.

Sodružice in sodruzi! Udeležite se prireditve v čim večjem številu!

Manifestirajmo za delavsko izobrazbo!

Trbovlje

imeli delavski zastopniki možnost podati poročila o različnih pritožbah.

Zaradi nabav premoga državnim železnicam se vršijo konference in intervencije vsepovsod. V ponedeljek je sprejel g. ban delegacijo iz rudnikov TPD, ki so ji prisostvovali tudi zastopniki oblasti iz srezov in občin. Koliko stroškov, koliko dela, koliko skrbi povzroča nepravilna premogovna politika pri nas. »

Steničarji proti skupni akciji. Par znanih trboveljskih steničarjev se je jezi, da se je stvoril skupni akcijski odbor vseh organizacij in tudi drugih v poštev prihajajočih faktorjev za obrambo delavskih pravic. Sedaj lovijo po cestah ljudi in agitirajo proti temu akcijskemu odboru. Ti neodgovorni elementi bi radi ponovno pahnili rudarsko delavstvo v nesrečo, kakor so to naredili pri lanski drugi gladovni stavki. Rudarsko delavstvo pa takšne ljudi in takšne zahrbtnje akcije odklanja in pravi, da bo obračunalo z onimi, ki so proti legalni skupnosti.

najbednejše brezposelne. S tem bo pa tudi menda zadosteno tistim temnim silam, ki so se tako bale, da bi ta organizacija res služila tistim namenom, za katere je bila ustanovljena.

Moste pri Ljubljani

O našem občinskem gospodarstvu. Občinska uprava v Mostah pri Ljubljani je svoječasno pustila polagati precej razsežno kanalizacijsko omrežje, čigar stroški so vsled prevelike korajže občinskih očetov, narasli v toliki meri, da uprava te občine ni bila v stanju zadostiti plačilnim obveznostim pri gradbeni tvrdki Dukič & drug. kot izvršilki tega kanalskega omrežja. Imenovano podjetje se je slednjič čutilo primorano vložiti tožbo proti občinski upravi. Izid te pravde je za občino neugodno izpadel, tako, da mora občina poleg ogromnega dolga, poravnati še tisočake za pravdne stroške. Občinski odbor, katerega so moščanski občani morali po takratno predpisanem receptu voliti in mu poveriti občinsko gospodarstvo, si je znal iz neljube zagate pomagati s tem, da je na neki letošnji februarški občinski seji, zaradi čimprejšnje poravnave

dolga sklenil, naprtiti vsem imovitim in nemovitim hišnim posestnikom brez razlike, neko predčasno takso za kanalske priključke v znesku po 500.— Din na vsakega. Torej takso za neko delo, katero še ni izvršeno in se ne ve, kedaj da bo izvršeno. V Mostah stanuje poleg bogatinov, tudi veliko število malih posestnikov enodružinskih hišic, med katerimi je precej dž. upokojujencev, kateri morajo životariti z mesečnimi pokojninami od 450—500 Din, torej z dohodki, s katerimi nimajo niti zadostnih sredstev za redno preživljanje. Kljub temu, da je občinska uprava dovolila olajšavo, da se zahtevani znesek Din 500.—, lahko plačuje v mesečnih obrokih po 50.— Din, tvori olajšava težavo vsled tega, ker drž. upokojenci z navedenimi prejemki ne morejo poleg davkov in drugih plačil, pogrešati še po 50.— Din mesečno. Proti tej odredbi občinske uprave, katere je res svojevrstna, se je zglasila na merodajnem mestu deputacija prizadetih ter se pritožila, a žal, naletela je na gluha ušesa. Uprava te občine je pričela že groziti z rubežnijo in bi bila tu nujna od pomoč na mestu. V češkoslovaški republiki se postopa v takih slučajih na čisto drugačen način. Imamo na razpolago članek, katerega je priobčil nek ljubljanski dnevnik dne 22. decembra 1934, ki poroča sledeče: »Če je občina prezadolžena. — Moravska občina Gor. Bečva (Češkoslovaška republika) ne more več plačevati svojih dolgov. Sedaj so upniki zarubili premoženje vsem občinskim odbornikom.« — Ako bi se na sličen način postopalo tudi pri nas, potem bi gotovo do takih kontribucij ne prišlo.

Kranj

Razmere v kranjskih tovarnah se za delavstvo vedno bolj poslabšujejo. Železna volja, katero mora imeti delavstvo, da prenese vse šikanacije in trpi ob škandaloznih plačah glad, bo popustila. »Slovenec« pa bo serviral indirektno, da je ta »propaganda akcija« Kominterne.

Ne zadostuje demagoška kritika, ampak aktivno delo. Nekatere delavski krogi so postali nekako patentirani gobeždači. Vedno zabavljajo proti vsaki akciji, izvedeni v korist delavstvu, niso se pa še nikdar izkazali za aktivne in stvarne sodelavce pri teh akcijah. Če se človek še malo bolj zanima za takega gobeždača, ugotovi, da ni strokovno organiziran in da ni naročnik delavskega časopisa. Z ozirom na to, ker nekateri veliko kritizirajo čez delo organizacije (v kolikor ga je vsled razmera majhnega števila in malo zavednega članstva važno vršiti (opomba por.), pribijemo enkrat za vedno, da naj se gobeždači organizirajo tam, kjer je za nje najboljše vodstvo, saj imamo tri organizacije, če bomo pa še poleg tega tolkli vsak na svojo plat zvona, potem pa to ni več organizacija, ampak anarhija, pri kateri bo proletarijat tlačan naprej.

Dan delavskega razvedrila v Kranju. V nedeljo, dne 18. avgusta t. l. bo priredila trboveljska podružnica »Priatelja Prirode« skupno z »Delavsko godbo rudarjev« izlet v Kranj. Tukajšnja podružnica SDSZJ organizira zjutraj po prihodu izletniškega vlaka, skupno s trboveljskimi sodruzi, izlet na Šmarjetno goro. Dopoldne od 11. do 12. ure pa priredi na Glavnem trgu promenadni koncert, na katerem koncertira »Delavska godba rudarjev« iz Trbovelj. Popoldne ob 15. uri se pa vrši v Struževem na vrtu kopališke restavracije »Slavec« velika delavska veselica, združena z raznimi zabavami. Plesalcem bosta na veseličnem prostoru na razpolago dva plesišča. Poleg lokalnih godb za plesišča, sodeluje na veselici tudi »Delavska godba rudarjev« iz Trbovelj. Tudi okoliške sorodne organizacije in društva so vabljena, da se veselice udeležijo, eventualno pa tudi izleta. V slučaju vročega popoldneva se nudi izletnikom in udeležencem lepa prilika, da se ohladi v Savi; zato je priporočljivo, da si vzamejo seboj kopalne obleke. V slučaju slabega vremena se prireditve preloži na prihodnjo nedeljo, dne 25. avgusta 1935. Proletarci, dobrodošli! — Družnost.

Jesenice

Seja občinskega odbora. Ob osmih zvečer se je zbralo 7. t. m. v občinski posvetovalnici dve tretjini onih obč. odbornikov, ki nimajo počitnic ali dopusta, da sklepajo o 13 točkah dnevnega reda, ki jih je dal župan na dnevni red. Pred prehodom na dnevni red je župan oznanil, da je dr. Rekar prijavil k 11. točki nujni predlog, da se tudi Obrtniška unija prekrsti v Sokolsko. Nujnost je sprejelo 13 članov kluba pokojne JNS. Najprej smo sprejeli na znanje, da sta člana uprave Gogala in Sitar (klub pokojne JNS) popolnoma demisionirala, in da je isto prijavil tudi obč. odbornik Mežnarič (soc. gosp. klub); namesto odšlih pridejo v upravo dr. Obersnel in Puc, v obč. odbor Glogočnik in Boštar (vsi klub pokojne JNS), ter župnik Kastelic (soc. gosp. klub). Odboritev raznih kreditov in izplačil je bila sprejeta deloma soglasno, deloma samo z glasovi kluba pokojne JNS. Pri eni izmed teh točk je župan pojasnil na posebno vprašanje podpisane, da mu ni prav nič

Likvidacija kominterne

Te dni zboruje v Moskvi že pred letom dni napovedani 7. kongres komunistične internacionale. Od leta 1928., ko je zboroval zadnji kongres, so se izvršile po svetu velikanske spremembe, spremembe, ki so vplivale ne le na socialistično gibanje vsega sveta, temveč predvsem na Sovjetsko unijo. Če hočemo razumeti spremenjeni ton sedanjih posvetovanj v Moskvi, potem se moramo najprej spomniti, pod kakšnimi okoliščinami se je ustanovila kominterneta in kake naloge ji je zastavil njen ustanovitelj Lenin.

Ko je Lenin marca 1919 ustanovil III. internacionalo — pred majhnim zastopstvom izvenruskih dežel in proti volji nemške delegacije — je hotel, da bi ta organizacija po ruskih metodah izvršila preokret tudi v drugih državah: majhna, toda odločna skupina »poklicnih revolucionarjev« naj prevzame vodstvo nad nezadovoljnimi množicami, razbije star državni aparat in okliče diktaturo proletariata — bolje povedano — diktaturo svoje stranke. Lenin je smatral, da morajo to revolucijo izvesti le iz Moskve vodene komunistične sekcije, zato je odklanjal obnovo socialistične internacionale in opravičeval ustanovitev nove.

Zgodovina je šla drugo pot, kakor si jo je želel Lenin. Šla je drugo pot, ker se da izvesti Leninova zamisel samo tam, kjer so enake razmere, kakor so bile v Rusiji 1917. I. Takih razmer pa nikjer drugod ni bilo in jih ni. In tako niso komunistične sekcije nikjer izvedle Lenineve zamisli, temveč vse, kar so napravile, je bilo to, da so oslobile obstoječe delavsko gibanje in povzročile socialno reakcijo in fašizem povsod tam, kjer jim je uspelo v znatnem obsegu razbiti socialistično gibanje. To je zgodovinska ugotovitev, izrečena brez pretiravanja in brez vsake zlobe.

Najprej so razbili italijansko socialistično gibanje, nakar je zavladal Mussolini. Podobno so izvali krvavo diktaturo reakcije na Madžarskem, v Bolgariji. — Nemčija se je dolgo držala, toda ko je komunistično razbijaštvo razpolovilo tudi nemške delavske vrste, je padla tudi Nemčija pod fašistovsko diktaturo.

Kje je ostala politična demokracija? Samo tam, kjer komunistom ni uspelo, da bi prišli med široke mno-

žice in jih razbili: v Angliji, Franciji, Belgiji, v skandinavskih državah, na Češkem. Politična demokracija! Do zadnjega so jo smešili in napadali »socialpatriote«, češ da jo zagovarjajo samo zato, ker držé z buržuazijo. Za Hitlerja so naravnost želeli, da pride na oblast in so skupaj s hiterjevci organizirali plebiscit proti pruski socialistični vladi, češ: fašizem je nujna zadnja stopnja kapitalizma in mi bomo najkasneje v treh mesecih po Hitlerjevi zmagi proglasili sovjetsko Nemčijo. Hitler je zmagal, a kje so komunisti?

Moskva je bila nadalje mnenja, da bo kominterneta najuspešneje branila sovjetsko unijo. Tudi v tem je popolnoma odpovedala. Kmalu po končani vojni je grozila sovjetski uniji oborožena intervencija evropskih kapitalističnih držav. Kdo je izvedel tedaj stavko proti pošiljanju municije? Angleške, belgijske in skandinavske strokovne organizacije, torej dežele, kjer komunisti niso imeli nikakega vpliva. In ko je padla socialdemokracija Nemčije, se je čutila Moskva tako ogroženo po fašizmu in tako nezavarovano po kominterni, da si je poiskala rajši druge zaveznike i zvezo narodov, Francijo, Čehoslovaško, Turčijo.

Na sedanjem kongresu kominterne priznavajo sami, da so spravili Hitlerja na krmilo in priporočajo svojim pristašem, da morajo podpirati vsako količkar liberalno meščansko vladno, da ne izzovejo fašizma še drugod.

Tu pa nastane drugo vprašanje: če kominterneta ni izpopolnila nobene Lenineve zamisli, če je nasprotno samo škodovala Rusiji in socializmu, če je pomagala s svojo blazno taktiko samo fašizmu in reakciji, potem ni dovolj, da samo prizna svoje napake, kakor je to storila na tem kongresu — temveč potem mora napraviti še en korak naprej in povedati: **Kominterneta po vsem tem nima več pravice do obstoja in vse njene sekcije se razidejo.** Do tega bo prišlo, mi želimo v interesu napredka in socializma, da bomo čim prej imeli samo eno internacionalo. Kajti, čim prej bo konec razbijanju delavskih vrst, tem prej je odstranjena vsaka nevarnost, da bi fašizem še kam prodril, in tem prej je upravičeno upanje, da bo delavski razred uveljavil svoje ideale.

znano, da se člani kluba pokojne JNS vabijo na seje z občinskimi papirjem in z občinskim pečatom po občinskem organu, da pa bo pogledal in te nedostatke odpravil, dr. Rekar pa je izjavil, da je to popolnoma v redu. Vsakokratnemu ravnatelju meščanske šole se je načeloma priznalo brezplačno stanovanje. Pri določitvi sejmov je ostalo s 17 glasovi vse pri strem. V tajni seji je bil soglasno odobren dogovor in način odplačevanja večjega dolga potom odtegovanja od prejemkov enega izmed uslužbenecov. Smoleju Valentinu s Planine je bilo na odškodnini za napeljavno vodovoda priznanih le Din 200.—, presežek pa zavrnjen, vse to s 13 glasovi kluba pokojne JNS, dočim smo se opozicionalci vzdržali. Prošnja splošne gospodarske in konzumne zadruge za povrnitev dvakrat predpisane trošarine na žganje, ki je bila v ostalem vložena na naslov banske uprave, na kar je podpisani zamen opozarjal, je bila z glasovi kluba pokojne JNS zavrnjena. Večja debata se je razvila pri predlogu, da se sedanja Prosvetna cesta prekrsti v Tyrševo, doslej neimenovana ulica ob gorenjski progi in Obrtniška ulica pa v Sokolsko. Predlog je imenoma obč. uprave zastopal dr. Rekar v stilu govorov ministrov Jevtičeve vlade na agitacijskih zborovanjih pri zadnjih volitvah, kar naj bi razorožilo morebitno nasprotovanje. Podpisani je imenoma delavske delegacije šel preko tako iznešenih argumentov molče, kakor se to spodobi, zahteval pa je, da se, ako naj se kaj prekrsti, preimenuje Prosvetna cesta v Levstikovo, ker je podaljšek Prešernove ceste in prehaja kasneje v Cankarjevo, neimenovani del ob progi naj se pa imenuje Obrtniška ulica, kakor njen podaljšek od Kobala naprej; če pa hoče klub pokojne JNS počastiti kakoga Čehoslovaka, naj jo preimenuje raje v Masarykovo, da bo nosila ime po onem, ki nam bi moral biti zgled demokraciji vdanega državnega

poglavarja. Klub pokojne JNS je seveda sprejel predlog uprave s 13 glasovi, dočim je glasovalo vseh 7 prisotnih opozicionalcev za moj predlog. V tajni seji je bilo zavrnjeno priznanje krajevnih potreb Franciški Pajer za gostilno na Hrušici, dasi je bila v hiši preje tam gostilna. — K temu bi pripomnil, da je isti klub pokojne JNS pred nedavnim časom pripoznal krajevno potrebo v primeru, ko je bil prizadet pristaš pokojne JNS. Po zaključku seje je župan še omenil, da bo v kratkem še ena seja, ki se bo bavila z nastavitvijo tajnika, mestnega inženierja in nekaterih pri-držanih mest v občinski pisarni, kakor tudi zasedbe babiškega mesta. Za bližajočo se jesen nekoliko prevelika naglica! Driš.

Kulturni pregled

Socialistično orientirani slovenski delavci v Sarajevu se zbirajo okrog svojega kulturnega društva »Cankar«, ki zlasti s svojim pevskim odsekom pridno deluje. Pod uredništvom sodruga Marjana Telatka so si ustanovili tudi lastno slovensko glasilo »Naša Misel«, ki prinaša v hektografiranih zvezkih dvakrat mesečno obilo gradiva, člankov, črtic, pesmi in beležk, ki jih pri-spevajo delavci sami. Pred nami leži 2. številka I. letnika s prispevki Mara: Ob obletnici; Jos. Pastoreka: Po stopinjah izkušeni in spoznani; Flosta: Poročilo o glasbenem odseku; V. Herman: Nekaj malega o kulturi; Lizi Hirsfeld: Pesem rudarjeve žene; Marjan Telatko: Veriga klevet (povest iz industrijskega mesta). Zatem Poročilo iz Slovenije; Razne beležke; Ocena in Listina uredništva. — List je priprost, kakor so priprosti delavci, ki ga izdajajo, a že sam njegov pojav nam priča o močni vitalnosti sarajevskih sodrugov, ki še mnogo obeta. Zato ga toplo pozdravljamo.

Fantomi in realnost

Koliko je carska Rusija doprinesla k vstvaritvi Jugoslavije?

Ruski emigrantski list »Vozroždenje«, ki izhaja v Parizu, je 28. maja t. l. objavil zanimiv članek, kako si je carska vlada ob početku svetovne vojne zamišljala razdelitev bivše Avstrije. Ruski zunanji minister Sazonov je v septembru mesecu, leta 1914., predložil zaveznikom vladam načrt za iz-premembo mej v Evropi, ki je tak, da če bi se bil izvedel, ne bi bilo danes Jugoslavije. Po tem načrtu naj bi se bivša Avstrija raz-delila takole: I. v Avstrijo, ki bi obsegla vse habsburške dedne dežele, torej tudi Štajersko, Koroško, Kranjsko in Primorsko. (O kakih Slovencih Sazonov niti pojma ni imel.) II. v kraljestvo Češko, s Češko, (brez nemškega dela), Moravsko in delom Slovaške. III. v kraljevino Ogrske, ki bi obsegla vse dežele ogrske krone, torej tudi Hrvatsko, Slavonijo in Reko. Glede Erdelja naj bi se pa sporazumela z Rumunijo.

Srbija naj bi dobila Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in severni del Albanije.

Grčiji bi se priznala južna Albanija, brez Valone, ki bi pripadla Italiji.

Bolgariji bi se dala kompenzacija v Makedoniji.

Da niso valovi revolucije leta 1917. od-plavili carske vlade, bi bil ta načrt najbrže izveden in danes bi imeli mesto današnje Jugoslavije, za polovico manjše Veliko Sr-bijo. Carska Rusija ne bi bila pristala na popolno uničenje Avstro-Ogrske že radi močnih germanofilskih vplivov v svoji vladi in ker je Avstrijo rabila za politične intrige in za izigravanje zdaj proti tej, zdaj proti drugi veselili. Tudi iz dinastične solidarnosti so bili Romanovi proti likvidaciji Habsbur-govcev. Pri pogajanjih z Italijo je Rusija mirne duše pristala na to, da si Italija za svoje usluge vzame na lepše kose naših de-žel. Baron Nolde v tedanjem carskem zu-nanjem ministristvu je uradno izjavil, da za Rusijo jugoslovansko vprašanje ne obstoji. Carska vlada je tudi večkrat dala razumeti, da ne želi, da bi se katoliški Hrvati in Slo-venci družili s pravoslavniimi Srbi, ker bi to na slednje lahko slabo vplivalo. Petrograjsko »Novoje Vremja« je takrat pisalo: »Združitev Srbov in Hrvatov bi bila največja budalost.« Takratna ruska družba se za naše težnje ni brigala in redki so bili oni, ki so o eksistenci Hrvatov in Slovencev sploh kaj vedeli. V novembru 1916. leta, je bil v ruskih listih objavljen daljši članek nekega M. Pervuhina,

ruskega dopisnika v Rimu, ki v njem opisuje svoje vtise s soške fronte. Najprej se čudi, da je v teh »čisto italijanskih krajih« toliko slovansko zvenečih imen kakor: Gorica, Sveta gora, Črni hrib, Temnica, Nad ložem itd. in prihaja do zaključka: »v davni dobi so pluskali do sem burni valovi močnega slovanskega morja in so se tu ob teh pečinah razbijali. Kot spomin na to davno dobo so ostala ta imena in tu in tam mala jezera nekdanjega slovanskega, vraščena v italijan-sko maso.« Pisec toči solze nad tem, da je vedno trdno italijanska Gorizia pri zadnjem ljudskem štetju bila že skoraj v manjšini. Ta surovo-slovanski pritisk pospešuje Avstrija, da bi izrinila prvotno italijansko prebival-stvo, ki pod njim silno trpi. Trst na primer je danes še čisto italijanski, če pa bo šlo ta-ko naprej, je pa tudi on v nevarnosti. Tako piše ruski dopisnik o našem Primorju. Nato opisuje divjo hrabrost in fanatizem tirolskih nemcev in Madžarov, s katerim se imajo bo-riti Italijani na tej fronti. Da so to fronto dr-žali največ Slovani, predvsem Jugoslovani, tega plemeniti Rus seveda ni vedel, tembolj so ta večeli Italijani sami. — Navedel sem to, ker je značilno, da niti ruski novinarji o Jugoslovanih niso bili bolje poučeni, še manj pa seveda diplomati in ostalo izobra-ženstvo. Znano jim je bila le Srbija, Bolga-rija in Črna gora, a še to samo po imenu. Morala je priti ruska revolucija, da je odkrila Rusom zaveso pred jugoslovanskim vpraša-njem. V kabinetu Miljukova so že začeli razumevati kake težnje imamo, a niso za nas imeli časa. Šele druga ruska revolucija je vrila v svet geslo o samoodločbi narodov, in od takrat se Rusi z večjim razumevanjem zanimajo za taka vprašanja, koder se po-javljajo. To geslo samoodločbe je imele svoj vpliv tudi na redakcijo Vilsonovih točk in na končno oblikovanje naše države.

Kdor tega ne ver-jame, naj čita Hermana Wendla knjigo: »Der Kampf der Südslawen um Freiheit und Ein-heit«; dr. Nikola Stojadinovića knjigo: »Jugo-slovenski odbor« in druge.

Ali smo na vse to že pozabili, ali pa o vsem tem sploh nismo nikdar resno razmiš-ljali. Drugače si raznih pojavov v našem jav-nem življenju ne moremo razlagati. Zdi se, kakor da bi senca nesrečnega ruskega cariz-ma še danes lebdeča nad našo zemljo in nam zastirala pogled v bodočnost pa tudi v re-alno sedanost.

T. M.

Književnost

Kaj je krivo krizi knjižice? Beograjska »Politika« je pred tedni priredila nekako časopisno anketo, v kateri so razni jugoslo-vanski pisatelji vseh treh kultur izražali svoja mnenja o uspevanju naše književ-nosti, zlasti tudi v materialnem oziru za književnike same. Večina književnikov, ki so se udeležili te ankete, se je pritoževala nad poplavo našega književnega trga s pre-vodi v škodo naših originalnih del, poleg tega pa tudi nad založniki, ki edini dobro zaslužijo z izdajanjem knjig, medtem ko pisatelji stradajo, če nimajo kake stalne službe. V celi naši državi sta menda samo dva ali trije pisatelji, ki se preživljajo s pisanjem. Med te je spadal tudi pokojni Cankar, ki pa je poleg tega dostikrat trpel pomanjkanje. Pisateljem odgovarja naj-večji jugoslovanski založnik, Geca Kon v Beogradu, ki dokazuje, da se izdajanje le-poslovnih knjig pri nas sploh ne izplača, v kolikor pa se izdajajo, se izdajajo na ra-čun dobičkov, ki jih dajejo izdaje raznih zakonikov in šolskih knjig. Pisci so veči-noma sami krivi, da se publika ne zanima za njih dela, ker preveč posnemajo Dra-jnaca in Miliča, mesto Lazarevića in Sremca. Poleg piscev samih je pa krizi naše knjige kriv še nek faktor, o katerem pa moremo govoriti samo v zasebnem pogovoru.

Razno

V sužnosti Ensedapije. V nacio-nalnosocialistični Nemčiji je uveden takozvani »Arbeitseinsatzgesetz«, ki določa, da se odvisne delovne moči prevedejo iz mest na velepo-sestva v podeželju, kjer se zaposle pri poljedelstvu. Svojega mesta ne sme noben tak delavec zapustiti, če-tudi bi mu ne vem kako slabo šlo in si ne more iskati boljšega zaposle-nja, pod ugodnejšimi pogoji. Zoper krivice se more pritožiti samo pri pristojnem komandantu, kar pa na-vadno nič ne pomaga, ali pa celo škoduje. V Magdeburgu sta se mo-rala pred sodiščem zagovarjati dva poljedelska delavca, ker sta brez do-voljenja zapustila posestvo, kamor sta bila odrejena in sta si našla dru-go zaposlenje pod bolj človeškimi pogoji: prvi kot zidar pri neki grad-bi, drugi pri gradnji neke železnice. Hotela sta na ta način malo več za-

služiti za vzdrževanje svojih družin. Oba sta bila obsojena na občutno de-narno kazen in se morata vrniti k veleposestniku. Tudi oba obrato-vodja, ki sta sprejela ta dva delavca v delo, sta bila obsojena vsak na 100 mark globe ali na 20 dni zapore. — To je torej toliko hvaljena ruja-va svoboda, ki z vezjo zakona pri-klepa delavca na eno mesto in ga predaja na milost in nemilost izko-riščanju. In ravno Nemci najbolj oči-tajo Rusom, da so uvedli prisilno delo.

Kaj pripoveduje Tefvik paša o Venizelosu. Tefvik paša pripoveduje v svojih spominih, da je bil grški upornik Venizelos, ki je igral v gr-ški politiki zadnja leta važno vlogo, nekda turški špijon. Pred petdeseti leti je bil Tefvik turški posla-niški tajnik v Atenah. Venizelos je prihajal vsak mesec pod imenom Lefter Efendi v turško poslanstvo-ter osebno sprejel 15 turških lir za špijanske usluge, ki jih je napravil Turčiji. Špijanske posle je opravljal marljivo, imel je še mlad vpliv, ker je bil ambiciozen in neustrašljiv.

Največji in najmočnejši magnet na svetu je bil nedavno tega montiran v radijskem zavodu v Leningradu. Magnet je težak 75 ton in lahko po-tegne 150 ton železa. Tvori del po-sebne aparature za razbijanje atomov, ki se uporablja pri produkciji umet-nega radija in ki razvija 18.000.000 voltov ionskih tokov.

Iz maslačevalnosti je zažgal gospodar-ska poslopja hiralnice v Muretinah neki Anton Treiber, ki so ga malo preje odpu-stili iz hiralnice.

KUPUJMO DOMAČE BLAGO! Obla-čilni predmeti pri Gogali na Jesenicah so delo domačega delavca, zatorej je izdelava tudi trpežna, blago dobro, cene zmerne in izbira vseh oblačil za deklice, dečke, dame in gospode vedno velika. Priporočata se krojaštvo in trgovina Ivan Gogala na Jese-nicah.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. - Telefon štev. 2324.